

Polka Dot

Linda Minarčíková

Univerzita Tomáše Bati ve Zlíně
Fakulta multimediálních komunikací
Ateliér Design oděvu

Akademický rok: 2024/2025

ZADÁNÍ BAKALÁŘSKÉ PRÁCE

(projektu, uměleckého díla, uměleckého výkonu)

Jméno a příjmení:	Linda Minarčíková
Osobní číslo:	K22057
Studijní program:	B0212A310004 Multimédia a design
Specializace:	Design oděvu
Forma studia:	Prezenční
Téma práce:	Polka Dot

Zásady pro vypracování

1. Teoretická část:

Prostudování a analýza dostupných materiálů a informací, obrazová příloha, vlastní závěry v minimálním textovém rozsahu 20-25 normostran. Práce je doplněna kresebnými návrhy. Práce je zaměřena na používání kruhu a tečky v stříhovém řešení a plošném vzorování v historickém kontextu až po současnost.

2. Praktická část:

Výtvarné zpracování a realizace finálních návrhů v počtu 5-7 modelů. Praktická část vychází ze znalostí načerpaných v teoretické části, které jsou zohledněny při tvorbě oděvní kolekce. Práce je doplněna o moodboard, technické nákresy modelů, fotografie z procesu tvorby, módní fotografie. Rozsah práce: minimálně 30 normostran. Formát A4. Odevzdejte 1 černobílý výtisk pro archivaci UTB a 2 barevné stejnopisy v pevné vazbě (1 může být kroužková). Součástí předané písemné práce je dodání elektronické verze na Flash disku, který bude obsahovat taktéž samostatné fotografie v tiskové kvalitě z praktické části diplomové práce. Formát pro bitmapové podklady: JPEG, barevný prostor RGB, rozlišení 300 dpi, 250 mm delší strana. Formát pro vektory: AI, EPS, PDF. Loga a texty v křivkách.

Forma zpracování bakalářské práce: **tištěná/elektronická**
Jazyk zpracování: **Slovenština**

Seznam doporučené literatury:

ALBRECHTSEN, Nicky. *Móda 20. století: nadčasové retro pro váš šatník*. Praha: Universum, 2015. Universum. ISBN 978-80-242-4907-0.
KAWAMURA, Yuniya. *The Japanese Revolution in Paris Fashion*. Bloomsbury Publishing, 2004. ISBN 9781859738153.
Kyoto Costume Institute, ed. *Fashion History from the 18th to the 20th Century*. Taschen, 2019. ISBN 978-3-8365-7791-5.
MOTTA, Giovanna a Antonello BIAGINI, ed. *Fashion through History: Costumes, Symbols, Communication*. Cambridge Scholars Publishing, 2018. ISBN 978-1-5275-0344-1.
NAKAMICHI, Tomoko. *Pattern Magic*. Laurence King Publishing, 2010. ISBN 9781856697057.

Vedoucí bakalářské práce: **MgA. Adriana Šatková**
Ateliér Design oděvu

Datum zadání bakalářské práce: **29. října 2024**
Termín odevzdání bakalářské práce: **23. května 2025**

L.S.

Mgr. Josef Kocourek, Ph.D.
děkan

doc. MgA. Kristýna Petříčková, Ph.D.
vedoucí ateliéru

Ve Zlíně dne 2. prosince 2024

PROHLÁŠENÍ AUTORA BAKALÁŘSKÉ PRÁCE

Beru na vědomí, že

- odevzdáním bakalářské práce souhlasím se zveřejněním své práce podle zákona č. 111/1998 Sb., v platném znění bez ohledu na výsledek obhajoby;
- bakalářská práce bude uložena v elektronické podobě v univerzitním informačním systému a bude dostupná k nahlédnutí;
- jedno vyhotovení bakalářské práce v listinné podobě bude ponecháno Univerzitě Tomáše Bati ve Zlíně k uložení;
- na moji bakalářskou práci se plně vztahuje zákon č. 121/2000 Sb. o právu autorském, o právech souvisejících s právem autorským a o změně některých zákonů (autorský zákon) ve znění pozdějších právních předpisů, zejm. § 35 odst. 3;
- podle § 60 odst. 1 autorského zákona má Univerzita Tomáše Bati ve Zlíně právo na uzavření licenční smlouvy o užití školního díla v rozsahu § 12 odst. 4 autorského zákona;
- podle § 60 odst. 2 a 3 mohu užít své dílo – bakalářskou práci – nebo poskytnout licenci k jejímu využití jen s předchozím písemným souhlasem Univerzity Tomáše Bati ve Zlíně, která je oprávněna v takovém případě ode mne požadovat přiměřený příspěvek na úhradu nákladů, které byly Univerzitou Tomáše Bati ve Zlíně na vytvoření díla vynaloženy (až do jejich skutečné výše);
- pokud bylo k vypracování bakalářské práce využito softwaru poskytnutého Univerzitou Tomáše Bati ve Zlíně nebo jinými subjekty pouze ke studijním a výzkumným účelům (tj. k nekomerčnímu využití), nelze výsledky bakalářské práce využít ke komerčním účelům;
- pokud je výstupem bakalářské práce jakýkoliv softwarový produkt, považují se za součást práce rovněž i zdrojové kódy, popř. soubory, ze kterých se projekt skládá; neodevzdání této součásti může být důvodem k neobhájení práce.

Prohlašuji, že

- jsem na bakalářské práci pracoval(a) samostatně a použitou literaturu jsem řádně citoval(a); v případě publikace výsledků budu uveden(a) jako spoluautor;
- odevzdaná verze bakalářské práce a verze elektronická nahraná do IS/STAG jsou obsahově totožné.

Ve Zlíně, dne

.....
podpis autora

ABSTRAKT

Bakalárska práca sa zaoberá používaním bodky a kruhu v plošnom vzorovaní a strihovom riešení. Teoretická časť popisuje chronologický vývoj motívu bodky v odevnom dizajne a taktiež analyzuje výskyt Polka Dot na mólach v 21. storočí prostredníctvom jej predstaviteľov.

V praktickej časti vzniká autorská kolekcia, ktorá sa snaží prepojiť prvky a techniky minulé s novodobými, s historickými odkazmi a nikdy nestarnúcim motívom.

Kľúčová slova: Polka Dot, kruh, bodka, strihové riešenie

ABSTRACT

The bachelor's thesis focuses on the use of dots and circles in surface patterning and garment construction. The theoretical part describes the chronological development of the polka dot motif in fashion design and analyses its presence on runways in the 21st century through its key representatives.

In the practical part, an original collection is created, aiming to connect past elements and techniques with modern ones, incorporating historical references and the timeless polka dot motif.

Keywords: Polka Dot, circle, dot, pattern making

Ďakujem MgA. Adriane Šatkovej za vedenie bakalárskej práce, osobitý prístup, trpezlivosť a snahu porozumieť môjmu pohľadu a procesu tvorby.

Ďakujem Sofi a Tamči.

Ďakujem Timotejovi za oporu a vizuálne výstupy po celú dobu štúdia.

Ďakujem Arnoštovi Mikuličkovi za spoluprácu na mojej bakalárskej práci a to doplnením o topánky a doplnky.

Ďakujem Dorote Jedinákovej za fotky.

Ďakujem mojej rodine, že vo mňa vždy veria.

OBSAH

ÚVOD.....	11
I TEORETICKÁ ČÁST	13
1 POLKA DOT, JEHO VZNIK A HISTÓRIA	14
1.1 PRED MECHANIZÁCIOU A INDUSTRIALIZÁCIOU TEXTILNEJ VÝROBY	16
1.2 MECHANIZÁCIA A PRAVIDELNÝ VZOR	18
1.3 VŠADE SAMÉ BODKY	20
2 CYKlickosť VZORU POLKA DOT	36
2.1 ZNAČKY CHARAKTERISTICKÉ OPAKUJÚCIM SA VZOROM POLKA DOT.....	38
3 AKTUÁLNOŠŤ POLKA DOT V KONTEXTE VIZUALNÉHO A TEXTILNÉHO UMENIA	49
3.1 YAYOI KUSAMA.....	49
3.2 DAMIEN HIRST	54
3.3 VALENTÝNA JANŮ	55
II PRAKTICKÁ ČÁST.....	58
4 HĽADANIE VZORU POLKA DOT POMOCOU DOSTUPNÝCH TECHNÍK.....	59
4.1 3D PRÍSTUP VZOROVANIA.....	59
4.2 2D PRÍSTUP VZOROVANIA.....	61
5 VYUŽITIE KRUHU AKO STRIOVÉHO RIEŠENIA V ODEVE A JEHO VÝVOJ	62
5.1 KRUH A AVANTGARDA	64
6 PREPOJENIE VZORU POLKA DOT S KRUHOVÝM STRIOVÝM RIEŠENÍM V ATORSKEJ KOLEKCII.....	72
6.1 MOODBOARD.....	72
6.2 MATERIÁLY	73
6.3 FINÁLNE LOOKY	75
6.3.1 LOOK_01.....	77
6.3.2 LOOK_02.....	79
6.3.3 LOOK_03.....	81
6.3.4 LOOK_04.....	83
6.3.5 LOOK_05.....	86
6.3.6 LOOK_06.....	89
6.3.7 Topánky, doplnky	90
III PROJEKTOVÁ ČÁST	93
ZÁVER	119
SEZNAM POUŽITÉ LITERATURY.....	121
SEZNAM OBRÁZKŮ	124

SEZNAM ZDROJŮ OBRÁZKŮ	127
SEZNAM PŘÍLOH.....	135

ÚVOD

Bodka. Jeden z najjednoduchších vizuálnych prvkov, a predsa nesie nespočet významov, emócií, nálad. Je nekonečne opakovateľná, pravidelná aj chaotická, jemná aj provokatívna. V histórii odevného dizajnu sa motív bodky – známy pod pomenovaním Polka Dot objavuje cyklicky, vždy v novej podobe, vždy s odlišným kontextom. Táto práca si kladie za cieľ sledovať, ako sa z prirodzeného útvaru inšpirovaného prírodou stal jeden z najikonickejších vzorov súčasnej aj minulej módy, a ako sa jeho forma môže stať nielen estetickým, ale aj konštrukčným prvkom v odevnom návrhu.

Motív bodky nie je len ozdobou. Je to nástroj, ktorým sa dá vyjadriť hravosť, nostalgia, ženskosť, ale aj vzdor, koncept či intelektuálna výpoveď. V rôznych dekádach bol milovaný aj odmietaný, spájaný s nevinnosťou aj provokáciou. Bodky nosili hollywoodske hviezdy aj avantgardní dizajnéri, boli súčasťou popkultúry aj umeleckého manifestu. Táto práca sa preto snaží mapovať nielen dejiny samotného vzoru, ale aj širšie kultúrne, technologické a spoločenské súvislosti, ktoré jeho výskyt ovplyvňovali.

Práca mapuje vývoj Polka Dot od stredovekých asociácií s chorobami až po jeho etablovanie v modernom dizajne. Reflektuje, ako sa z esteticky odmietaného javu sa stal symbol radosti a poriadku, ale aj ako sa rôzni tvorcovia a značky k bodke opakovane vracali – či už ako k dekoratívne prvku alebo ako k významotvornému znaku. Dôležitou súčasťou tejto analýzy je aj vlastný prieskum výskytu vzoru na módnych módlach v období 2001 – 2025 pomocou aplikácie *Vogue Runway*, ktorý z počtu 9257 zhliadnutých prehliadok kvantitatívne sleduje, kde a ako sa bodky objavovali, kto ich najviac používal a akými technikami boli aplikované.

Paralelne s výskumom plošného vzoru sa práca zaoberá aj kruhom ako strihovým riešením. Táto menej preskúmaná, no formálne veľmi zaujímavá oblasť pracuje s geometriou, ktorá vytvára netradičné siluety, objem a pohyb. Práve kruh – ako základný stavebný prvok aj symbol nekonečna – sa tu spája s vizuálnym vzorom Polka Dot do jedného kompozičného celku. V praktickej časti preto vzniká autorská kolekcia, ktorá prepája plošný a priestorový kruh, historické odkazy a súčasné výrazové prostriedky.

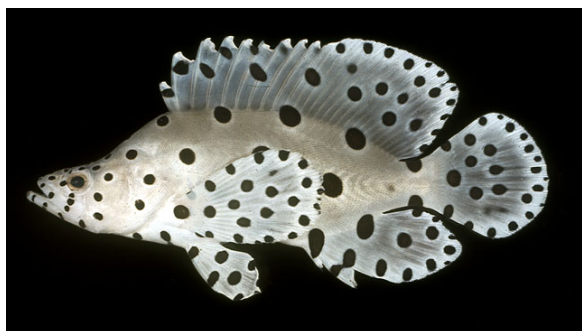
Cieľom práce je vytvoriť most medzi minulosťou a prítomnosťou, medzi dekoračným a konštrukčným prístupom, medzi racionalitou a intuíciou. Práca sa neuspokojuje len s estetickým pozorovaním, ale snaží sa pochopiť, prečo nás bodky tak fascinujú. Či už sú na látke, v priestore alebo v nás samých. Vníma odev ako médium, v ktorom

sa tieto témy môžu fyzicky a symbolicky stretávať, a ponúka čitateľovi možnosť zamyslieť sa nad tým, že aj najjednoduchší vzor môže skrývať nespočet vrstiev.

I TEORETICKÁ ČÁST

1 POLKA DOT, JEHO VZNIK A HISTÓRIA

Ako uvádza Cambridge dictionary „*Polka Dot je jedna z množstva okrúhlych bodiek, ktoré sa opakujú, aby vytvorili pravidelný vzor na látke.*“¹ Pojem Polka Dot sa objavuje prvýkrát v 50. rokoch 19. storočia. Čo teda Polka Dot predstavoval pred tým, ako vôbec vznikol termín, ktorý by ho definoval? Je to absolútne tak, že príroda je matkou inšpirácie.

Obrázek 1 Ryba Panther Grouper²

Obrázek 2 Pes Dalmatínek³

Okrem fauny prúdi inšpirácia aj z iných prírodných zdrojov. Begónie, huby a tigrované ľalie majú bodky. A najväčší bodkovaný vzor, ktorý všetci poznáme je hviezdna nočná obloha.

Keď však Polka Dot prvýkrát vznikol v stredovekej Európe, bol úzko spojený s kiahňami a morom. Tým bol tento vzor veľmi neatraktívny, priam odpudzujúci práve kvôli spojitosti s chorobami, ktoré spôsobovali malé bodky po tele.⁴

Španieli nazývali svoje bodkované textilie *lunares* ako malé mesiace, Nemci nazývali ich typický textil s bodkami *thaler* pojmom *thalertupfen*. V 40. rokoch 19. storočia sa na území Českej republiky objavil nový párový tanec s názvom *polka*, čo znamená polovičný. Toto označenie môže opisovať spôsob, akým sa tanec polka tancuje.⁵ V dôsledku veľkej popularizácie tohto tanca si obchodníci uvedomili, že bodkovaný vzor by mohol mať úspešnosť, keby bol asociovaný s tancom polka, z čoho vznikol názov Polka Dot. V roku 1843 sa populárny tanec dostal do Francúzska. V hlavnom meste módy a dizajnovom lexikóne sa bodkový vzor ešte viac uchytil.

¹Cambridge Dictionary. *Polka Dot*, 3.11.2024. original: „one of a large number of small, round spots that are printed in a regular pattern on cloth, etc.: “

² SCHOFIELD, *Chromileptes altivelis*, 2015.

³ *Dalmatian History: From Carriage Dogs to Firehouse Mascots*, 2024.

⁴ COFFEE, Kiera. *What Are Polka Dots: A History Lesson in Fashion*, 3.11.2024.

⁵ Ibid.

Vzor sa dostal do Ameriky, konkrétne do filadelfského ženského časopisu *Godey's Lady's Book* v roku 1857, kde sa rad vyšívajúcich kruhov po prvýkrát v tlači nazýval Polka Dot.⁶

Napriek všetkým okolnostiam, v dnešnej dobe Polka Dot symbolizuje radosť, mladosť a hravosť. Naša náklonnosť k bodkám je spojená s *amygdalou*⁷ v mozgu, pretože mozgový systém intuitívne uprednostňuje oblé tvary pred hranatými. Okrúhly tvar bodiek navodzuje pocit bezpečia, pohody a šťastia.⁸

Gloria Moss vo svojej rodovej a vizuálnej psychologickej knihe s názvom *Why Men Like Straight Lines and Women Like Polka Dots* vyvracia svojím malým prieskumom túto univerzálnu definíciu. Hovorí o Talianovi, ktorý zbieral peniaze na detskú charitu. Povedal, že bodky rozhodne nemá rád a toto tvrdenie potvrdili aj mnohí ďalší muži. Podľa Glorie, najzaujímavejšie komentáre prišli od staršieho dizajnéra, ktorého preferencia pruhov bola vysvetlená v súvislosti s poradím nad chaosom, zlatým rezom, perspektívou, začiatkom a koncom, inžinierstvom, parametrom. Bodky boli preňho ťažko zvládnuteľné, anarchické, držané napätím, večné. A kým dvaja ďalší muži vyjadrili preferenciu bodiek, jeden rýchlo dodal, že by si ich neobliekol a nosil by len pruhy.⁹

V ženskom publiku prevládal opačný názor. Zo vzorky devätnástich žien dvanásť vyjadrilo preferenciu bodiek. Jedna z respondentiek, doktorandská študentka v odbore psychológie hovorila o bodkách ako o menej drsných, jemnejších a menej rušných a viac ženských ako pruhy, ktoré predlžujú a deformujú priestor viac ako bodky. Manažérka v PR spoločnosti si myslela, že sú zaujímavejšie, pretože ich v hlave spojíte, aby ste vytvorili obraz. Ďalšia respondentka opísala bodky ako zábavné, veselé, vtipné a schopné „splynúť do všeobecného pozadia“, zatiaľ čo pruhy boli do očí bijúce.¹⁰

Podľa výsledkov autorskej ankety z marca 2025, ktorá sa pýtala na popularitu Polka Dot verzus pruhov, len 21,6% respondentov odpovedalo Polka Dot. Väčšina odpovedí sa bilo pri otázke čo v nich daný vzor vyvoláva. 2 z 7 mužov prejavilo náklonnosť ku Polka Dot so slovami „že bodky sú decentnejšie a dávajú pocit symetrie, rádu, čistoty a princípu. Tí ktorí Polka Dot nepreferujú odpovedali slovami „prídu mi chaotické“, „Bodky sú extravagantné niekto by priam povedal že erotické“, „moc retro!“.

⁶ COFFEE, Kiera. *What Are Polka Dots: A History Lesson in Fashion*, 3.11.2024.

⁷ Amygdala: časť limbického systému, ktorá generuje emócie ako zlosť, hnev, strach, úzkosť a ďalšie.

⁸ COFFEE, Kiera. *What Are Polka Dots: A History Lesson in Fashion*, 3.11.2024.

⁹ MOSS, Gloria. *Why Men Like Straight Lines and Women Like Polka Dots*. 2013.

¹⁰ Ibid.

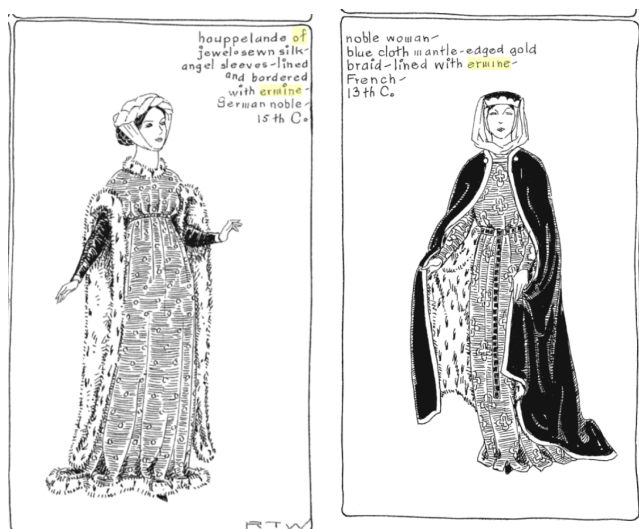
Slabý počet 11 sa objavilo u žien z celkového počtu 53 ktoré svoju preferenciu bodiek vysvetľovali vetami ako: „*bodky vnímam žensky a uvoľnene no zároveň upravené, narozdiel od pásikov, ktoré sa mi viac menej spájajú s väčšiou formálnosťou a evokuje vo mne mužské čítanie*”. „*Prídu mi elegantnejšie, tichšie, ľahšie, vyvolávajú vo mne klud a vyrovnanosť*”. Ďalšie prívlastky ktoré sa opakovali boli radosť, detstvo, hravosť, nekonečno možností. Ženy ktoré bodky neoblubujú častokrát používali rovnaké slová len v negatívnom zafarbení. Infantilnosť, retro, príliš feminíny. ¹¹

Čo nás utvrdzuje v tom, že aj keď oblé tvary vplývajú pozitívne na naše vnemy, záleží od nálady, príležitosti a etapy v ktorej sa nachádzame.

1.1 Pred mechanizáciou a industrializáciou textilnej výroby

Herodotos, ktorý písal štyristo rokov pred kresťanskou érou zaznamenal, že ľudia ktorí žili na brehoch Kaspického mora mali na sebe tuleniú kožu a krásny vzácny *hermelín*^{12,13}

Hermelín, ako znak bohatstva a prepychu sa tiahol takmer celou históriou, ale ako výsada kráľovskej hodnosti mal svoj začiatok v Byzancii. Je jedným z prírodných inšpirácií pre motív bodky a pravidelnosti. Ale ako uvádza kniha *The Mode in Furs*, vytvorenie opakujúceho sa vzoru z chvosta hranostaja do symetrických tvarov vzniklo až v 12. storočí.¹⁴

Obrázek 3 šľachticné s hermelínom¹⁵

Príkladom z neskoršieho obdobia, konkrétne z 19. storočia môže byť nočná košeľa vytvorená pre britského bankára Thomasa Couttsa. Ako uvádza *Victoria and Albert*

¹¹ Vlastný výskum autorky- online anketa, Marec 2025.

¹² Hermelín - druh kožušiny, ktorý pochádza z druhu *Mustela erminea*, známeho ako hermelín

¹³ TURNER WILCOX, R. *The Mode in Furs: A Historical Survey with 680 Illustrations*, 2010.

¹⁴ Ibid.

¹⁵ Ibid.

Museum, košeľa má imitovať spomínaný hermelín za pomoci guľičiek vytvorených z vlneného taftu našitých na košelu.¹⁶ Aj keď výsledok imituje hermelín, pripomína viac Polka Dot a tým naznačuje trajektóriu histórie vývoja spomínaného vzoru a využitie rôznych techník na imitáciu niečoho, tak luxusného, ako je hermelín.

Obrázek 4 Nočná košeľa, imitácia hermelínu, 18. storočie¹⁷

Predchodcom pravidelného vzorovania je aj technika *Shibori*. Ako pozoruhodne rôznorodá metóda farbenia látky, jej pôvod je tak dávny, že sa dodnes diskutuje, kedy sa začala praktikovať. Niektoré z prvých príkladov Shibori sa v Japonsku datujú okolo roku 756 po Kr..¹⁸ Táto technika zahŕňala rovnomerne rozmiestnené body, čím sa vytvorila jemná mriežka bielych kruhov na tmavom indigovom pozadí. Dnes sa technika Shibori praktikuje v rôznych farebných prevedeniach.

¹⁶ VICTORIA AND ALBERT MUSEUM. *Nightgown*, 2009.

¹⁷ VICTORIA AND ALBERT MUSEUM. *Nightgown*, 2009.

¹⁸ HANES, Adrielle. *Japanese Textiles: Three Ancient Art Forms*, 2011.

Obrázek 5 Technika Shibori¹⁹

Neskoršie techniky farbenia a vzorovania sa objavujú vo vrcholnom baroku. Zvyšuje sa premenlivosť módných vplyvov, striedanie noviniek a odevy sa odkladajú aj po jednom použití u vyšších vrstiev. Potlačené látky *Indienne*, tkané látky *Ikat* sa dovážali zo zámoria do Európy. Síce vo Francúzsku bola snaha dosiahnuť podobný výsledok, no pigmentácia potlačí zo zámoria bola neporovnateľná. V Európe, na konci 17. a 18. storočia, bola modrotlač novinkou a už v 19. storočí sa stala prístupná širokým vrstvám.²⁰ Modrotlač sa stala v roku 2018 nehmotným kultúrnym dedičstvom UNESCO. Zaujímavé je, že tento zápis nezdieľa len jedna krajina, ale päť a to konkrétne Slovensko, Česko, Maďarsko, Nemecko a Rakúsko.²¹

1.2 Mechanizácia a pravidelný vzor

Manufaktúrou, neskôr priemyselnou revolúciou, sa urýchlil rozvoj všetkých odborov. Výrazne však prekvital odbor textilný. Neexistuje univerzálna rovnica rozvoja, ako aj pri iných odvetviach každý štát a oblasť sa rozvíjala iným tempom.

¹⁹ VAN DEN BOS, *Playing with Shibori techniques and natural dyes*, 2022.

²⁰ PETŘÍČKOVÁ, Kristýna. *Vrcholné baroko*. 2021.

²¹ MKSR, *Modrotlač zapísaná do UNESCO Reprezentatívneho zoznamu nehmotného kultúrneho dedičstva ľudstva*, 2020.

Kvůli nátlaku konkurence, Česko začíná přecházet priemyselnou revolúciou v prvej polovici 19. storočia. Parný stroj sa stal novým zdrojom energie a hlavným znakom priemyselnej revolúcie. Kvôli tomuto počinu, nastala drastická zmena pre malých výrobcov.

V bavlnárskej výrobe, sa stalo úspešným potláčanie bavlnenej látky alebo tzv. *Kartounů* a vzácne nálezy sa našli pri Prahe, Kosmoniciach, ale aj v Zákupoch. Od konca 20. rokov 19. storočia sa začali využívať tzv. *Perrotiny*. Následne v 30. rokoch 19. storočia valcové potláčacie stroje²², vďaka ktorým sa dalo vysporiadať s pravidelným vzorovaním, akým je Polka Dot.

V Apríli roku 1880, New Yorkský *Harper's Bazaar* napísal vo svojom vydaní, že túto sezónu sa snažia dodávatelia nahradiť obyčajné farby dovozom bodkovaných látok v jemných farbách. Bodkované vzory sa objavujú najmä v troch jarných látkach a to v ľavých vlasoch, hodvábnej alebo bavlnenej látke.²³

Obrázek 6 Revue de la Mode, Polka Dot šaty²⁴

²² KOHOUTEK, Jiří. *Český textil - Tradice a perspektivy*, 2015.

²³ ZWOLAN, Madeleine. *1880, 2020*.

²⁴ ZWOLAN, Madeleine. *1880, 2020*.

Pred mechanizáciou boli vzorované látky symbolom vyššej spoločenskej triedy, keďže ručné výšivky a tlač boli prácne a drahé. Industrializácia viedla k demokratizácii módy. Vzory, vrátane Polka Dot, sa stali dostupné širšej vrstve obyvateľstva.

1.3 Všade samé bodky

Rozmach bodkovaného vzoru sa v 20. storočí objavoval v širokej palete farieb, veľkostí a vzorovania. Čiernobiele bodky pôsobili elegantne a sofistikovane, pričom sa stali symbolom nadčasovej krásy. Modré a ružové bodky evokovali pôvab a ženskosť, žlté bodky vyžarovali optimizmus, radosť a veselosť. Béžové či šedé verzie dodávali vzoru dôstojnosť a jemnosť.²⁵ Tento vzor sa tak stal veľmi flexibilným a prispôsobivým, čo umožnilo jeho časté využívanie v rôznych módných smeroch a dekádoch.

V 20. rokoch 20. storočia sa Polka Dot začal objavovať v spojitosti s džezovou érou, ktorá ovládla kultúru a spoločenský život tej doby. Vzor sa často vyskytoval v jemnom, drobnom prevedení, ktoré bolo ideálne pre elegantný, no zároveň veselý vzhľad týchto rokov. V tom čase sa Polka Dot stal výrazným prvkom v móde *flapper girls*- slobodomyselných žien, ktoré sa vyznačovali odklonom od tradičných spoločenských noriem. Tento štýl symbolizoval nový ideál ženskosti, nezávislosti a modernosti. Flapper girls nosili často krátke šaty a sukne s bodkovanými vzormi, čo z nich robilo módne ikony spomínanej doby.

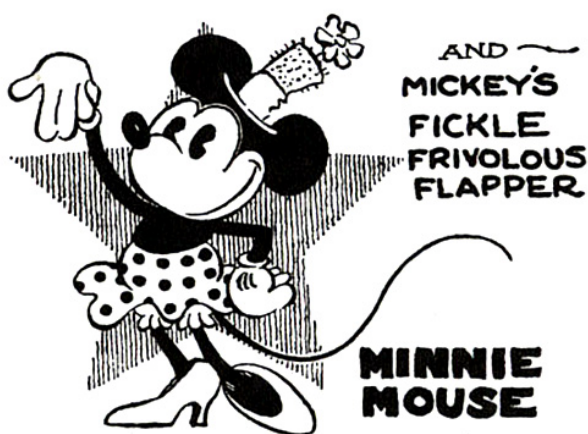

Obrázek 7 Flapper Girls²⁶

²⁵ ALBRECHTSENOVÁ, Nicky. *Móda 20. století - Nadčasové retro pro váš šatník*, 2015.

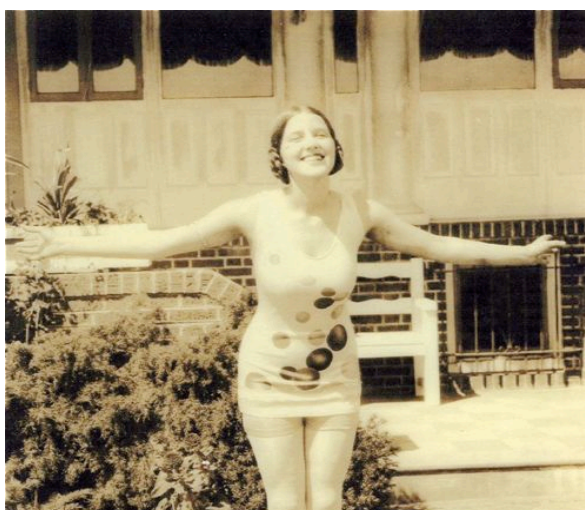
²⁶ *1920s Flappers and It Girls*, 2023.

Walt Disney v roku 1928 predstavil *Minnie Mouse*, partnerku myšiaka Mickeyho, ktorá sa stala ďalším z ikonických symbolov tejto éry. Charakter Minnie bol založený na imidži týchto bezstarostných a odvážnych flapper girls. Minnie sa so svojou bodkovanou sukňou a neskôr bodkovanou mašľou, tak stala reprezentantkou týchto nových ideálov. Bodky sa spoločne s charakterom animovanej postavičky stali synonymom pre detskú hravosť a nevinnosť, ale zároveň aj odvážnu modernosť. Tento vzor na jej kostýme, bol ideálnym vyjadrením radikálnej zmeny v spoločenských normách a postojoch tej doby.

Obrázek 8 Minnie Mouse²⁷

Dôležitým momentom bolo zachytenie Miss Amerika v roku 1926, ktorou sa stala Normi Smallwoodová v bodkovaných plavkách a odštartovala trend medzi ženami.²⁸

Obrázek 9 Norma Smallwood, 1926²⁹

²⁷ *Minnie Mouse 1930.*

²⁸ ALBRECHTSENOVÁ, Nicky. *Móda 20. století - Nadčasové retro pro váš šatník*, 2015.

²⁹ *Norma Smallwood.* [cit. 2024-12-22].

V každej dekáde 20. storočia môžeme pozorovať zaujímavé prevedenia bodiek s asociáciou vyvolania nálady. Napríklad vo filme *Pretty Woman*, Julia Roberts zdôraznila svoj prerod z najstaršieho povolania na dámu, aj vďaka využitiu tohto vzoru v jemnom prevedení na šatách a klobúku. V spojitosti s filmom, to nie je jediný prípad. V kultovom českom filme *Sedmikrásky*, kostymérka Ester Krumbachová, taktiež používala tento vzor na šatách hlavných hrdiniek, ktorý zvýrazňuje hravý, detinský a zároveň ironický štýl, ktorý je súčasťou vizuálneho jazyka spomínaného filmu.

Obrázek 10 Film *Sedmikrásky*³⁰

V 30. rokoch 20. storočia, Elsa Schiaparelli predviedla bodkované vzory v kolekcii jar/leto 1938, kde sa hrala s farbami a surrealistickým motívom vďaka spolupráci s umelcami ako Salvador Dalí. Bola známa svojím odvážnym a inovatívnym prístupom k móde a často experimentovala so vzorom kruhu, nielen v rámci oblečenia, ale aj doplnkoch. Bodkovaný vzor sa v 30. rokoch stal neoddeliteľnou súčasťou módy, najmä v lete a pri neformálnych príležitostiach.

³⁰ *Sedmikrásky*. [cit. 2024-12-22].

Obrázek 11 Elsa Schiaparelli, 1935³¹

Počas 2. svetovej vojny (1939–1945) bol módný priemysel ovplyvnený vojnovými obmedzeniami, ako sú nedostatky materiálov a tkanín, ale zároveň sa objavili nové trendy, ktoré odrážali potrebu jednoduchosti a efektivity v móde. Bodkovaný vzor sa stal populárny práve vďaka svojej jednoduchej, ale zároveň výraznej estetike.

Skutočnou inšpiráciou pre tvorcov povojnových textílií sa stal Christian Dior. Jeho príchod do Paríža znamenal výrazný zlom v porovnaní so strohou estetikou doby. Vo februári 1947 americká novinárka Carmel Snow označila jeho prvé *defilé*³² za „*New Look*“, čím definovala trend, ktorý dominoval módnemu svetu počas celých 50. rokov.³³ New Look bol elegantný a nostalgický štýl, ktorý sa vyznačoval jemnými, ženskými ramenami, zvýrazneným poprsím, štíhlym pásom, dlhými širokými suknami, rukavicami, klobúkmi a topánkami na vysokých opätkoch, aj s kombináciou bodkovaného vzoru. Niekoľko modelov bolo ušitých z materiálov z *Ascher* štúdia, textilnej firmy, ktorá bola tak úspešná, že zásobovala veľa známych módnych značiek. Potlač navrhovala Lida Ascherová

³¹ *Dress: Elsa Schiaparelli, 1935, The Goldstein Museum of Design, 2013.*

³² *Defilé – módna prehliadka*

³³ MOTTA a BIAGINI, *Fashion through History: Costumes, Symbols, Communication*, 2018.

a jej často nepravidelné a rukou navrhnuté dizajny sa stali vo farebných kombináciách nadčasovou klasikou.³⁴

Obrázek 12 Dior, 1954³⁵

V dobe 50. rokov 20. storočia sa Polka Dot stal jedným zo symbolov pre štýl *glamour*. Glamour sa vyznačuje luxusom, eleganciou, sofistikovanosťou a príťažlivosťou, často s dôrazom na opulentné detaily a zdobenie. Tento štýl sa stal populárnym najmä v prvej polovici 20. storočia. Je silno prepojený s Hollywoodom a zlatou érou filmu 30. až 50. rokov, kedy sa slávne herečky a filmové hviezdy stali ikonami tohto štýlu. Príkladom je Marilyn Monroe s Jane Russell na premiére filmu *Páni majú radšej blondínky* z roku

³⁴ ALBRECHTSENOVÁ, Nicky. *Móda 20. stoloetí - Nadčasové retro pro váš šatník*, 2015.

³⁵ Dior: *Best selling dress, 1954*. [cit. 2024-12-22].

1953, kde si obe obliekli biele šaty, s bodkovaným vzorom. Potlačeným alebo vyrezávaným do textílie.

Obrázek 13 Premiéra filmu *Páni majú radšej blondínky*³⁶

Christobál Balenciaga priniesol nový prístup k Polka Dot vďaka kombinovaniu s dramatickými, architektonickými tvarmi a veľkorysým objemom. V jeho tvorbe pôsobili bodky ako kontrast k čistým, avantgardným líniam.

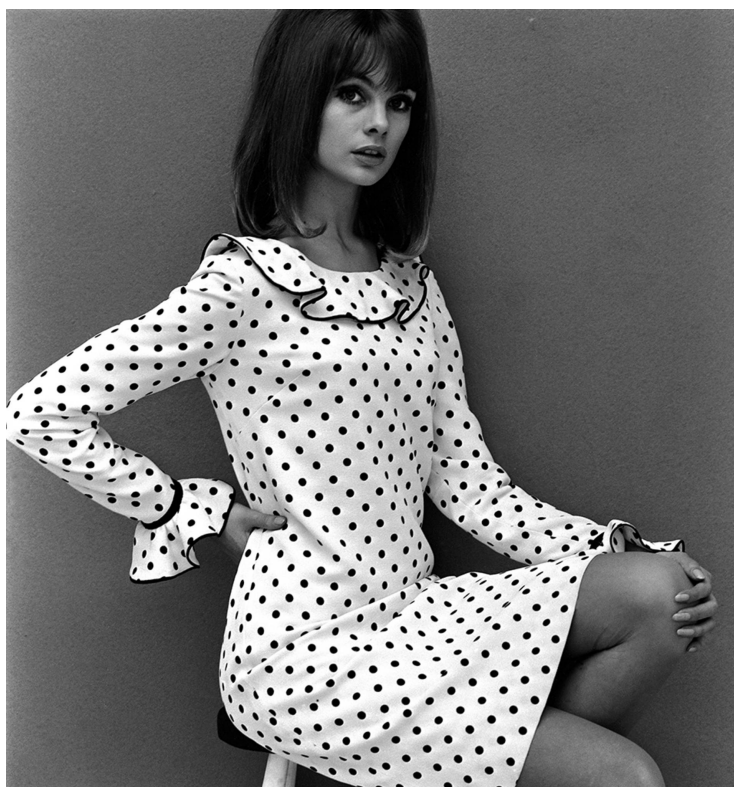

Obrázek 14 Balenciaga, 1958³⁷

³⁶ Marilyn and Jane Get What They Want: *Gentlemen Prefer Blondes* (1953), 2020.

³⁷ Balenciaga: photo by Tom Kublin, *Harper's Bazaar UK*, May 1958, 2020.

60. roky sa stali prevratnými najmä kvôli transformácií predchádzajúcich tradičných vzorov elegancie a ženskosti do odvážnych, hravých a futuristických foriem. Polka Dot sa stal toho súčasťou. Hnutie *Mod*, ktoré začalo v Londýne a vyznačovalo sa rebelským a mladistvým duchom, využívalo bodkované vzory v pestrých a kontrastných farbách. Mary Quant, ktorá bola jedna z lídrov tohto hnutia taktiež zahrnula Polka Dot do svojej tvorby - spojenie hravosti a nezávislosti. V tomto desaťročí módu ovplyvnil aj umelecký štýl *Pop-Art* a *Op-Art*. Pop-Art dokonale ladil s módnym svetom, ktorý túžil po odvážnej, vizuálne provokatívnej estetike.

Obrázek 15 Mary Quant, 1964³⁸

Kozmický štýl, André Courrèges a Pierre Cardin využívali nekonvenčné materiály ako plast, kov a papier. Tým vyvíjali nové techniky na tvorbu bodkovaného vzoru, ktoré sa líšili od tých, ktoré sa používali v 40. a 50. rokoch³⁹ Títo dvaja predstavitelia vytvorili spomínaný koncept vesmírnej módy. Kľúčové slová pre tento koncept sú: štruktúrovaný, geometrický, metalický, inovatívny a minimalistický. Nielen kruh využitý v plošnom vzorovaní, ale aj strihovom riešení. V odevy, kabelkách, doplnkoch, ako okuliarech a šperkoch a mnohých ďalších.

³⁸ Model wearing a Mary Quant dress: 1964, England.

³⁹ Ibid.

Obrázek 16 Pierre Cardin s modelkami po prehliadke, Paríž 1967⁴⁰

Nekonvenčným predstaviteľom bol aj Paco Rabanne, ktorého všetka kreativita prúdila z tradície. Fascinovaný Pop-Artom, *Dadaizmom*, skulptúrami v inovatívnych materiáloch.⁴¹

Obrázek 17 Paco Rabanne⁴²

Polka Dot sa stal populárny aj mimo sveta vysokej módy. Tento vzor sa objavoval v každodennom oblečení a stal sa symbolom doby. Ako uvádza Nicky Albrechtsenová

⁴⁰ Pierre Cardin: *flanked by models after 1967 show in Paris*, 2020.

⁴¹ MOTTA a BIAGINI, *Fashion through History: Costumes, Symbols, Communication*, 2018.

⁴² Paco Rabanne, 2017.

vo svojej knihe *Móda 20. století*, bodky sa stali tak populárne, že sa objavili aj na policajných košeliach v Londýne v roku 1969, ktoré navrhol Norman Hartnell pre policajtky londýnskej metropolitnej polície.⁴³ Tento moment ukazuje, ako vzor Polka Dot presiahol hranice módných prehliadok a dostal sa do bežného života, kde sa stal synonymom pre moderný a zároveň hravý vzhľad.

Obrázek 18 Londýnske policajtky, 1969⁴⁴

Po veľkom rozkvetе bodkovaného vzoru v 60. rokoch dvadsiateho storočia prišiel v 70. rokoch 20. storočia určitý ústup z popularity, keď sa do módy dostával trend návratu k prírode vo vlne *hippies*⁴⁵. Tento návrat k prírodným a etnickým prvkom znamenal, že geometrické vzory ako Polka Dot začali ustupovať. Napriek tomu sa našli návrhári, ktorí dokázali bodky včleniť do nových, vzrušujúcich interpretácií.

Roy Halston v 70. rokoch priniesol revolučný pohľad na bodky, keď ich preniesol do sveta diska v podobe flitrov. Halstonova verzia Polka Dot získala nový, lesklý a nočný charakter, keď sa objavila na priesvitných blúzkach, maxi šatách a tunikách, ktoré sa stali

⁴³ ALBRECHTSENOVÁ, Nicky. *Móda 20. století - Nadčasové retro pro váš šatník*, 2015.

⁴⁴ *City of London Police*, 2015.

⁴⁵ “*hippies*”- subkultura ktorá vznikla ako reakcia na politické a spoločenské napätie tej doby

neoddeliteľnou súčasťou módnjej scény pre večerné príležitosti. Tento nový pohľad na bodky vytváral moderný, hravý vzhľad, ktorý zapadal do disko éry.

Rovnaký vzorec pokračoval aj v práci manželov Ossie Clarka a Celia Birtwell. Títo dizajnéri sa zaslúžili o vlnu psychadelických vzorov, ktoré boli v tejto dekáde populárne. Ich kombinácie bodiek s florálnymi a geometrickými prvkami neboli jednoducho symetrické, ale skôr abstraktné a dynamické, čo presne odrážalo voľného ducha 70. rokov. Psychadelické vzory a spleť farieb vytvárali neustále sa meniace, kaleidoskopické efekty.

Obrázek 19 Šaty od Ossie Clark s potlačou od Celie Birtwell, 1970⁴⁶

Na druhej strane, japonská návrhárka Hanae Mori priniesla do sveta módy jemnejší a sofistikovanejší prístup k bodkovanému vzoru. Spájala západný a japonský štýl, pričom bodky využívala v pastelových a jemných odtieňoch, ktoré vytvárali kontrast s divokosťou západného diska a psychadelických vzorov. Mori sa zameriavala na asymetrické línie, ktoré prinášali do jej kolekcií elegantný vzhľad vzťahujúci sa na japonskú kultúru. Bodky sa tak

⁴⁶ Ingrid Boulting: wearing a dress by Ossie Clark with print by Celia Birtwell, 1970.

stali symbolom medzi kultúrneho splynutia, kde západné a východné vplyvy vytvárali novú, nečakanú estetiku.

Bodky sa transformovali v 70. rokoch, pričom sa spájali s novými trendami, ktoré odrážali ducha doby: od diskotékoveho lesku až po psychadelické a kultúrne splynutie. Polka Dot tak získal novú tvár, ktorá bola plná experimentov a úplne iných prístupov než v predchádzajúcej dekáde.

V 80. rokoch 20. storočia sa bodkovaný vzor stal opäť výrazným prvkom v módnom svete. Tentokrát bol re interpretovaný hravosťou a experimentálnym duchom, ktorý charakterizoval túto dekádu. Jean-Charles de Castelbajac, známy svojím neobvyklým prístupom k móde, využíval Polka Dot v kombinácii s kreslenými postavičkami a jasnými farbami, čím vytváral komiksové vzory, ktoré boli živé a plné energie. Tento štýl bol príznačný pre jeho kolekcie, kde sa móda stala hrou a zábavnou. Detinským spôsobom reagovala na mainstreamovú eleganciu. V 70. rokoch bodky v Castelbajacových dizajnoch získali nový, nekonvenčný život, čím sa stali výrazom kreatívnej slobody a pop kultúry.

Obrázek 20 Jean-Charles de Castelbajac, 1983⁴⁷

⁴⁷ Jean Charles de Castelbajac: *Spring/Summer 1983*.

Bodkovaný vzor sa neobmedzil len na hranice avantgardného dizajnu, ale našiel si miesto aj v *haute couture* ⁴⁸. V roku 1985 sa objavil v kolekcii Vivienne Westwood *Mini-Crini*, kde bodky získali elegantný, ale zároveň rebelsky osobitý nádych, ktorý odrážal Westwoodovej štýl- plný historických odkazov, ale aj provokácie. Rovnako aj v návrhoch Emanuela Ungara sa bodkované motívy stali súčasťou luxusného dizajnu, ktorý kombinoval prítiažlivú eleganciu s určitým prvkom hravosti. ⁴⁹

Obrázek 21 Vivienne Westwood, Mini-Crini kolekcia⁵⁰

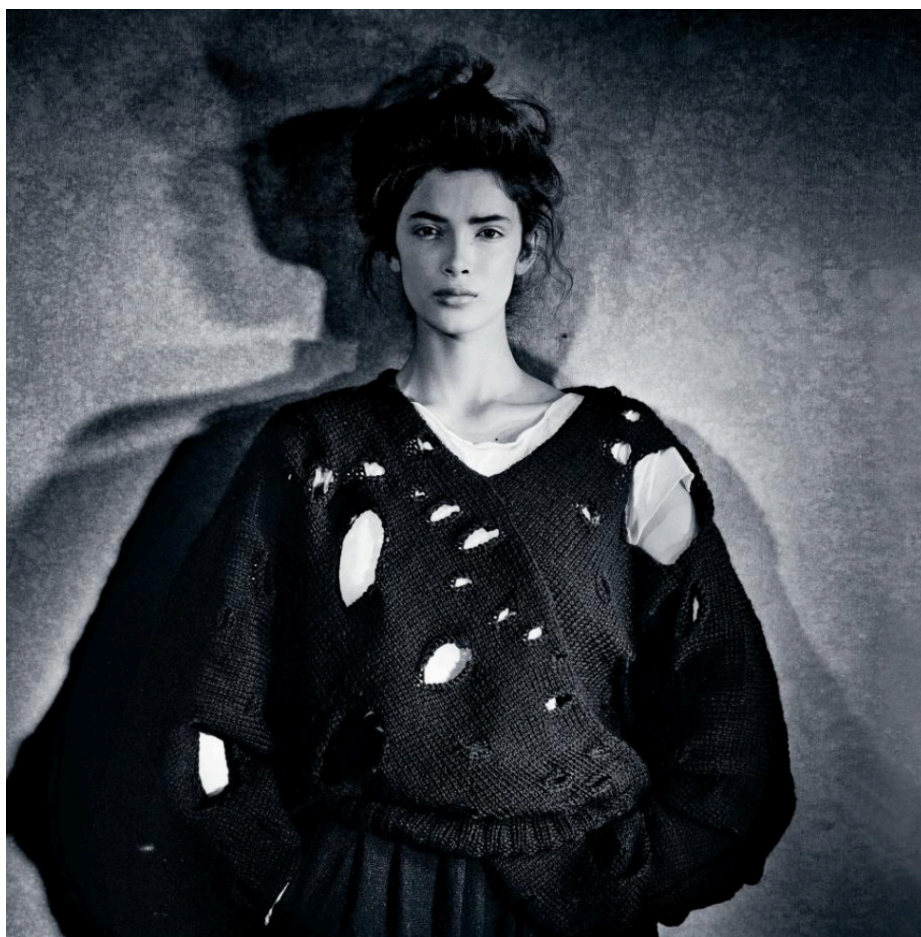
⁴⁸ *haute couture*- je francúzsky, medzinárodne používaný, termín z oblasti módy označujúci oblečenie šité na mieru

⁴⁹ ALBRECHTSENOVÁ, Nicky. *Móda 20. stoloetí - Nadčasové retro pro váš šatník*, 2015.

⁵⁰ VIVIENNE WESTWOOD MINI-CRINI COLLECTION: SPRING/SUMMER 1985 | PHOTOGRAPHY DECLAN RYAN, 2017.

V rovnakom období sa bodky dostali aj do minimalistických kolekcií. Rei Kawakubo, japonská dizajnérka za značkou Comme des Garçons, integruje bodky v svojej práci do grafických, čistých foriem, ktoré sa vzdali akýchkoľvek ozdobných prvkov. Jej prístup k bodkovanému vzoru bol o jednoduchosti a kontraste, pričom zdôrazňoval minimalistickú estetiku a formálnu čistotu.

Rei Kawakubo tvorila nekonvenčným, nedokonalým prístupom. Vytvárala nesymetrické diery. Ako spomína v knihe *For And Against Fashion* (2022), stroje na výrobu látok je čoraz viac a vytvárajú jednotné, bezchybné textúry. Rei sa však páči, keď niečo nie je úplne dokonalé. Verí, že tkanie a pletenie rukou je najlepší spôsob, ako dosiahnuť tento efekt. Keď to nie je vždy možné, občas uvoľní skrutky na strojoch, aby im zabránila vykonávať svoju prácu presne podľa plánu.⁵¹

Obrázek 22 Rei Kawakubo od Peter Lindberg⁵²

⁵¹ BUTLER, Rex. *Rei Kawakubo: For and Against Fashion*, 2024.

⁵² BOLTON, *Rei Kawakubo/Comme des Garçons: Art of the In-Between*, 2017.

Na prelome 80. a 90. rokov 20. storočia sa Franco Moschino vyznačoval iróniou a prehnanosťou. V jeho dizajnoch sa vzor Polka Dot objavoval v neobvyklých, zábavných formách, ktoré parodovali mainstreamovú módu. Moschino sa nebál používať humor a zveličenie vo svojich kolekciách, čím vytváral odvážne, niekedy aj absurdné odevy, ktoré zároveň kritizovali konzumnú spoločnosť a módnny priemysel.

Obrázek 23 Moschino, 1991⁵³

Christian Lacroix sa zamerával na teatrálnosť a bohatstvo detailov. Bodky neboli len geometrickým vzorom, ale stali sa súčasťou jeho barokovo inšpirovaných a glamour kolekcií. Lacroix vytváral extravagantné, opulentné

⁵³ Moschino, 1991.

šaty, kde sa Polka Dot objavoval v nečakaných a bohatých formách, ktoré podčiarkovali jeho dramatický štýl.

V 90. rokoch sa móda opäť ocitla na križovatke, kde sa stretli dve výrazné estetiky: pop-artová energia a minimalistický štýl. Kontrastný mix sa stal základom pre mnohé experimenty, ktoré formovali spomínanú dekádu. Marc Jacobs v roku 1993 pre značku Perry Ellis vytvoril kolekciu, ktorá priniesla Polka Dot do kontextu *preppy*⁵⁴, štýlu s vrstvenými modelmi, čím podčiarkol kombináciu neformálnej elegancie a grafického vzoru. Jeho návrhy spojili hravosť Polka Dot s inteligentnou jednoduchosťou.⁵⁵

Obrázek 24 Perry Ellis, 1993⁵⁶

V rovnakom období sa Dolce & Gabbana inšpirovali vintage glamour štýlom, pričom Polka Dot sa stal odkazom na ikonický retro vzhľad. Vzor, ktorý kedysi predstavoval ľahkosť

⁵⁴ *Preppy* - príklad amerického akademického vzhľadu, kde sa kladie dôraz na klasické, čisté línie a kvalitné materiály.

⁵⁵ Perry Ellis: *Spring 1993, ready to wear*.

⁵⁶ Perry Ellis: *SPRING 1993 READY-TO-WEAR*.

a detskú nevinnosť, sa objavoval na opulentných siluetách a luxusných tkaninách, čím získal nový, sofistikovaný nádych. Značka využívala bodky ako nostalgický prvok, ktorý zároveň evokoval hollywoodsku éru a zlatý vek módy.

Obrázek 25 Dolce Gabbana, 1992⁵⁷

Polka Dot, pôvodne jednoduchý a nenápadný motív, sa v priebehu desaťročí pretransformoval na jeden z najikonickejších vzorov nielen minulého storočia, ale aj súčasnosti. Vzor prešiel dlhú cestu od nevinnej hravosti k sofistikovanému detailu, ktorý je dnes neodmysliteľnou súčasťou haute couture ale aj komerčnej módy. Stal sa symbolom evolúcie módy, ktorý sa vracia a znovu sa re integruje do každého nového trendu a štýlu. Nostalgia nikdy nebola tak vkusná, ako vtedy, keď Polka Dot oživila staré trendy a zároveň sa prispôsobila novým víziám dizajnérov.

⁵⁷ *Dolce & Gabbana: SPRING 1992 READY-TO-WEAR.*

2 CYKLICKOSŤ VZORU POLKA DOT

V 21. storočí sa motív opätovne objavuje na prehliadkových mólach. Reflektuje nielen históriu, ale aj schopnosť adaptovať sa na aktuálne módné vlny, čo z Polka Dot robí dnes už tradičný a zaužívaný vzor. Vzor sa neustále objavuje a ukazuje, že tradičná elegancia a hravosť môžu existovať v dokonalom vyvážení. V spojení s novodobými technológiami, Polka Dot tak nie je len nostalgiou minulých dekád, ale aj dynamickým a živým prvkom, ktorý sa neustále vracia, aby sa opäť zjednotil s moderným pohľadom na krásu a štýl.

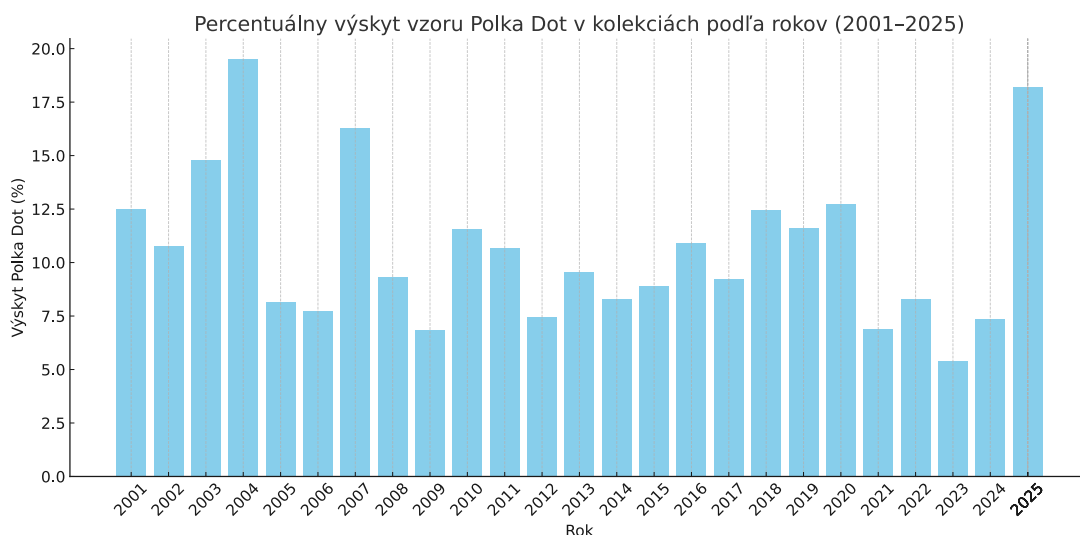
Vzor Polka Dot je jedným z vizuálne výrazných prvkov, ktorý sa v módnom priemysle objavuje v rôznych obdobiach s meniacou sa intenzitou. Jeho popularita nie je konštantná, ale podlieha trendovým cyklom, ktoré sú ovplyvnené viacerými faktormi, ako sú estetické preferencie dizajnérov, dobové nálady v spoločnosti či technologické inovácie v oblasti textilnej výroby. Cieľom tejto kapitoly je analyzovať kvantitatívny výskyt vzoru Polka Dot v kolekciách ready-to-wear na sezónu jar/leto v období od roku 2001 do 2025.

Grafy a tabuľky sa opierajú o súbor dát získaných z módnych prehliadok zaznamenaných v digitálnych archívoch módnych publikácií a databáz z aplikácie a webovej stránky *Vogue Runway*. Skúmaný vzor bol identifikovaný v kolekciách rôznych dizajnérov a následne bol jeho výskyt vyjadrený percentuálne, pričom sa sledovalo, aký podiel kolekcií v jednotlivých sezónach obsahoval prvky so vzorom Polka Dot. Takýto prístup umožňuje lepšie pochopiť trendy v jeho využívaní a identifikovať obdobia, v ktorých došlo k nárastu alebo poklesu jeho popularity.

Výsledky tejto analýzy poskytujú prehľad o tom, ako sa menilo zastúpenie vzoru Polka Dot v priebehu rokov. Sledujú sa nielen kvantitatívne údaje, ale aj možné súvislosti s konkrétnymi udalosťami v módnom priemysle alebo širšími kultúrnymi fenoménmi. V nasledujúcej časti budú predstavené konkrétne dáta a ich interpretácia, pričom dôraz bude kladený na hlavné trendy, významné výkyvy v popularite a možné faktory ovplyvňujúce výskyt tohto vzoru v súčasnej móde.

Výber kolekcií jar/leto pre toto zhromaždenie informácií nebol náhodný. Vzor Polka Dot sa v módnom diskurze najčastejšie objavuje práve v kontexte týchto sezón, keďže svojím charakterom evokuje ľahkosť, hravosť a ženskosť, ktoré sú typické pre jarné a letné siluety. V kolekciách pre sezóny jeseň/zima sa tento vzor vyskytuje menej frekventovane

a často v odlišnom štýlovom kontexte. Zameranie sa na sezónu jar/leto tak umožňuje presnejšie sledovať vývoj trendu v jeho najsilnejšom prejave.

Obrázek 26 Vývoj percentuálneho výskytu vzoru Polka Dot v kolekciách jar/leto ready- to- wear (2001-2025)⁵⁸

Na základe spracovaných údajov možno pozorovať, že výskyt vzoru Polka Dot v kolekciách ready-to-wear pre sezónu jar/leto v období 2001 – 2025 vykazuje značne kolísavý charakter. Percentuálne zastúpenie sa v jednotlivých rokoch pohybuje približne medzi 5 % a 20 %, pričom najvýraznejší nárast bol zaznamenaný v roku 2004, keď sa vzor objavil v takmer 20 % kolekcií (presne 19,49 %). Naopak, najnižší výskyt bol identifikovaný v roku 2023, s hodnotou len 5,39 %.

Rok 2025, ako najaktuálnejší zahrnutý do analýzy, dosiahol hodnotu 15,6 %, čím sa zaraďuje medzi sezóny s nadpriemerným výskytom tohto vzoru. Jeho zaradenie je dôležité pre pochopenie súčasného postavenia Polka Dot v módnom diskurze a môže naznačovať, že vzor sa v aktuálnej sezóne opäť teší väčšej pozornosti dizajnérov. Tento výsledok je významný aj z hľadiska sledovania návratu historických alebo nostalgických prvkov do súčasných kolekcií.

Priemerný výskyt za celé sledované obdobie dosiahol 10,05 %, čo predstavuje 885 prehliadok z odpozorovaných 8802 jarných prehliadok.⁵⁹ Tieto percentá poukazujú na to, že Polka Dot síce nepatrí medzi dominantné vzory každej sezóny, no zostáva

⁵⁸ Vlastné spracovanie podľa údajov z *Vogue Runway*. 2025. vid' Príloha 1: Analýza Polka Dot 2001-2025

⁵⁹ Ibid.

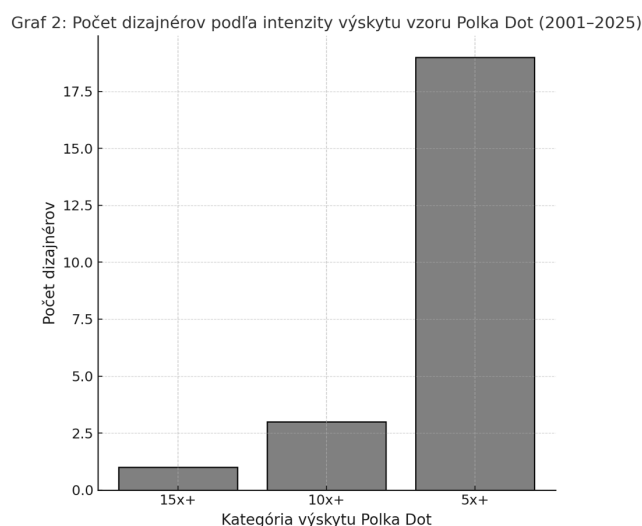
prítomný ako stabilný vizuálny motív, ktorý sa periodicky vracia do popredia módného diania. Z grafu je zrejmé, že vzor nevykazuje trvalo rastúcu ani klesajúcu tendenciu, ale objavuje sa v módných kolekciách v nepravidelných vlnách. Tento jav môže odrážať cyklickú povahu módných trendov, kde sa motívy z minulosti opätovne vracajú v nových kontextoch a re interpretáciách.

Výraznejšie výkyvy smerom nad priemer môžu byť spojené so silným tematickým zameraním sezón, retro referenciami či s konkrétnymi menami, ktoré v danom období udávali trend. V nasledujúcej časti bude pozornosť venovaná práve týmto dizajnérom, ktorí zohrali kľúčovú úlohu v re-aktualizácii tohto historického vzoru v rámci súčasnej módy.

2.1 Značky charakteristické opakujúcim sa vzorom Polka Dot

Polka Dot sa počas posledných dvoch dekád objavoval naprieč množstvom kolekcií, no len niekoľko dizajnérov s týmto vzorom pracovalo opakovane a systematicky. Tato kapitola sa zameriava na značky a tvorcov, ktorí sa k bodke vracali najčastejšie, a sleduje, akú rolu v ich tvorbe zohrávala – či ako súčasť estetickej identity, nostalgického odkazu, alebo formálneho experimentu.

Na základe analýzy kolekcií ready-to-wear jar/leto z rokov 2001 až 2025 boli dizajnéri rozdelení do troch skupín podľa frekvencie, s akou vo svojej tvorbe využívali vzor Polka Dot.

Obrázek 27 Počet dizajnérov podľa výskytu vzoru Polka Dot⁶⁰

⁶⁰ Vlastné spracovanie podľa údajov z *Vogue Runway*. 2025. viď Príloha 1: Analýza Polka Dot 2001-2025

Do kategórie 15x+ patrí jediný dizajnerský tandem – Dolce & Gabbana, známy častým využívaním bodiek v súvislosti s retro talianskou estetikou. V kategórii 10x+ sa objavili Comme des Garçons, Marc Jacobs a Moschino, pričom každý z nich s bodkami narábal odlišne – konceptuálne, hravo alebo ironicky. Do kategórie 5x+ sa zaradilo 19 značiek a tvorcov, vrátane mien ako Carolina Herrera, Valentino, Louis Vuitton, Marni či Richard Quinn.⁶¹ U väčšiny z nich sa bodky objavovali periodicky, ako súčasť vizuálneho experimentu alebo návratu k romantickej a nostalgickej estetike.

Tieto údaje poukazujú na to, že aj keď je vzor Polka Dot všeobecne rozšírený, len niekoľko značiek s ním pracuje konzistentne v dlhodobom horizonte. Zaujímavosťou je, že v skupine 10x+ sa nachádzajú značky s odlišnými estetickými východiskami- od konceptuálneho prístupu (Comme des Garçons), cez popkultúrnu hravosť (Marc Jacobs), až po ironickú nadsádzku (Moschino). Dolce & Gabbana v kategórii 15x+ odráža ich dlhodobú estetickú spätosť s retro talianskym štýlom, kde bodka slúži ako vizuálny nosič ženskosti a elegancie.

Táto selekcia dizajnérov nám zároveň pomáha pochopiť, v akých kontextoch a vizuálnych identitách sa vzor Polka Dot opakovane objavuje a prečo je stále relevantný v súčasnej móde.

Značka Dolce & Gabbana patrí medzi tie, ktoré pracovali s bodkovaným vzorom najčastejšie a najkonzistentnejšie. Polka Dot je v ich tvorbe silne prepojený s vizuálnou identitou značky, ktorá oslavuje ženskosť, temperament a nostalgickú predstavu o Sicílii. Estetika Dolce & Gabbana čerpá z talianskej kinematografie 50. a 60. rokov, v ktorej sa bodkovaný vzor stal symbolom zvodnej, ale elegantnej ženy. V kolekciách ako jar/leto 2014, 2019 či 2024 boli bodky jedným z hlavných vizuálnych motívov, často v kombinácii s čipkou, kvetmi alebo folklórnymi výšivkami. Ich využitie Polka Dot nie je formálnym experimentom, ale vedomou súčasťou naratívu o ženskosti, tradícii a kráse každodenného života.

⁶¹ Vlastné spracovanie podľa údajov z *Vogue Runway*. 2025. vid' Príloha 1: Analýza Polka Dot 2001-2025

Obrázek 28 Dolce & Gabbana 2014, 2019, 2024⁶²

Vizuálny jazyk značky Comme des Garçons, pod vedením Rei Kawakubo, je charakteristický svojou antiestetikou, dekonstrukciou a konceptuálnym prístupom. Vzor Polka Dot sa v ich kolekciách objavuje opakovane, no nikdy nie ako prvoplánová dekorácia. Bodky narúšajú siluetu, vytvárajú optické hry alebo slúžia ako nástroj vizuálnej disonancie. V kolekciách jar/leto 2010, 2014 či 2020 boli bodky súčasťou aj vrstvených konštrukcií, experimentálnych textúr a často kombinované s inými výraznými vzormi či potlačami. U Kawakubo neexistuje lineárne čítanie tohto vzoru – bodky môžu byť infantilné, agresívne, chaotické alebo poetické. V kontexte Comme des Garçons tak Polka Dot nadobúda novú funkciu: je to vizuálny „šum“, ktorý narúša očakávania, spochybňuje normy krásy a zároveň umožňuje divákovi vytvoriť si vlastný význam.

⁶² Dolce & Gabbana.

Obrázek 29 Comme des Garçons 2010, 2014, 2020⁶³

Z prieskumu kolekcií na platforme Vogue Runway vyplýva, že Marc Jacobs zahrnul bodkovaný vzor v 33 zo svojich 75 kolekcií medzi jarou 1998 a jeseňou 2024, čo predstavuje výrazných 44 %. Tento údaj podčiarkuje, akú významnú rolu zohráva Polka Dot v jeho tvorbe. Bodky sa v jeho kolekciách opakovane objavujú ako nosný motív – nie ako ozdoba, ale ako súčasť jeho charakteristického výrazu. Jacobs ich dokáže neustále reinterpretovať a vkladať do nových, odvážnych siluet, vďaka čomu zostáva vizuálne konzistentný a zároveň prekvapivo aktuálny.

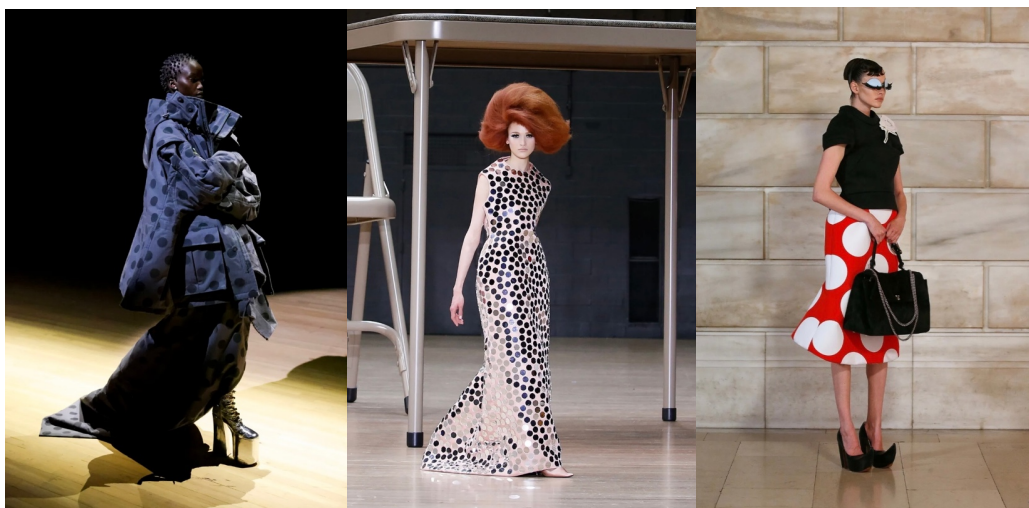
Jeho práca s Polka Dot pritom nie je nostalgickým návratom, ale často vedome hravým, niekedy až teatrálnym gestom, ktoré odkazuje na americkú popkultúru, infantilitu aj queer estetiku. Bodky u Jacobsa často balansujú na hrane medzi roztomilosťou a iróniou – ako vo vizuáloch s obrovskými bodkami, výraznými parochňami či stylingom inšpirovaným kreslenými postavami. Aj vďaka tejto schopnosti prepájať popový vizuál s intelektuálnou módou zostáva Jacobs jednou z najvplyvnejších osobností súčasnej módy.

⁶³ *Comme des Garçons.*

Obrázek 30 Marc Jacobs, 1998-2024⁶⁴

⁶⁴ *Marc Jacobs.*

Obrázek 31 Marc Jacobs, Polka Dot⁶⁵

Moschino, najmä pod vedením Jeremyho Scotta (2013 – 2023), využívalo Polka Dot ako súčasť svojho typicky hravého, satirického a ironického rukopisu. Vzor sa objavoval vo výrazných kontrastoch – čierna na bielej, červená na čiernej – a často v spojení s ďalšími popkultúrnymi odkazmi, ako sú Barbie, McDonald's, kreslené postavičky či vintage pin-up štýl. Bodky sa u Moschina nestávajú len vizuálnym prvkom, ale aj nositeľom humoru, prehánania a komentára k módnjej spotrebe. V kolekciách jar/leto 2015, 2019 a 2025 bol Polka Dot súčasťou šiat, kostýmov a doplnkov, ktoré pôsobili ako vizuálny vtíp, ale zároveň boli dokonale spracované v duchu vysokého remesla. V kontexte Moschina sa tak bodka stáva súčasťou postmoderného dialógu medzi vkusom a nevkusom, iróniou a krásou, módou a karikatúrou.

Obrázek 32 Moschino 2015, 2019, 2025⁶⁶

⁶⁵ Marc Jacobs.

⁶⁶ Moschino.

Aj v skupine značiek, ktoré vzor Polka Dot použili menej konzistentne, sa dá sledovať pomerne jasné rozvrstvenie podľa prístupu k forme. Niektorí dizajnéri využívajú bodku ako súčasť jemného vizuálneho kódu romantiky alebo ženskosti, iní s ňou narábajú prehnane, dramaticky alebo vo forme konfrontácie.

Valentino pracuje s bodkami najčastejšie v kombinácii s transparentnými materiálmi- jemný tyl alebo šifón, potlačený pravidelným bodkovaným rasterom, pôsobí pokojne, čisto, zdržanlivo. Výrazný je aj dôraz na farebnú kultúru – bodky sa objavujú nielen v klasickej čiernobielej, ale aj vo farebných tónoch, často v spojení s couture detailmi a ženskou siluetou.

Obrázek 33 Valentino, Spring 2011⁶⁷

⁶⁷ Valentino, Spring 2011.

Richard Quinn ide presne opačným smerom. Vzor Polka Dot zväčšuje, kladie do vrstiev s florálnymi potlačami alebo latexom, často prekryva celé telo a tvár. V jeho tvorbe sa bodky menia na grafický hluk – ich funkcia je skôr destabilizovať, než dekorovať. Napriek tomu je jeho prístup nesmierne remeselne presný a starostlivo vyvážený.

Obrázek 34 Richard Quinn, Spring 2022⁶⁸

⁶⁸ Richard Quinn.

Carolina Herrera predstavuje americkú klasiku: čistá línia, čiernobiely kontrast, áčková silueta. Bodka sa tu objavuje ako kultivovaný znak ženskosti – nie príliš hravý, nie príliš dramatický. Je súčasťou uhladeného, noblesného štýlu, ktorý pôsobí takmer nostalgicky.

Obrázek 35 Carolina Herrera, Spring 2019⁶⁹

Tieto tri prístupy ukazujú, ako rôzne môže Polka Dot fungovať – ako ornament, ako koncept, ako kultúrny znak. Nie je to len vzor, ale spôsob vyjadrenia tempa, štýlu a celkovej nálady kolekcie.

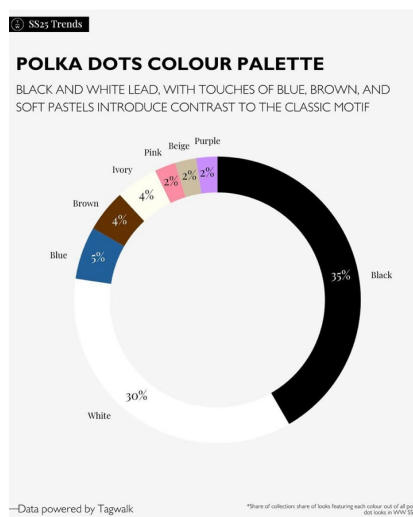
⁶⁹ Carolina Herrera, Spring 2019.

Dňa 21. mája 2025 zverejnila módna platforma Tagwalk analytický prehľad o trendoch sezóny jar/leto 2025, v ktorom zaznamenala výrazný nárast výskytu bodkovaného vzoru Polka Dot. V porovnaní s predchádzajúcou sezónou (SS24) došlo k zvýšeniu jeho zastúpenia o +185 %.

Obrázek 36 nárast použitia Polka Dot SS25 vs SS24⁷⁰

Tento motív sa najčastejšie objavoval vo farebnej palete dominovanej čiernou (35 %) a bielou (30 %), doplnenou o odtiene modrej, hnedej a pastelových tónov.

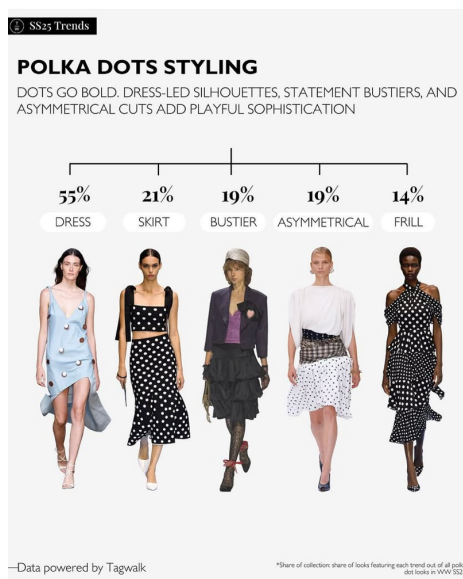

Obrázek 37 Najfrekvencovanejšie farby⁷¹

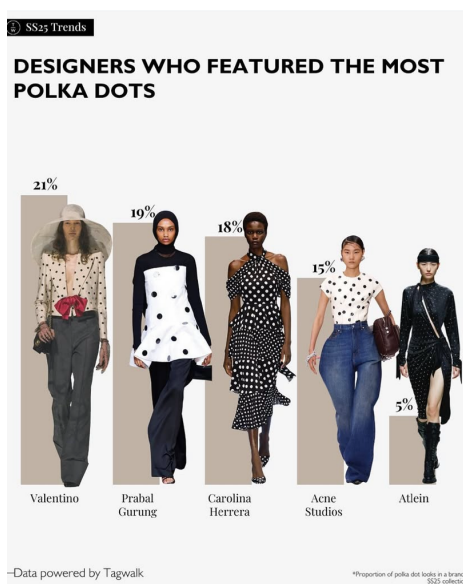
Z hľadiska siluet sa bodky najviac objavili na šatách (55 %), nasledovali sukne (21 %), bustiery a asymetrické strihy (po 19 %) a volány (14 %).

⁷⁰ *The data has spoken ! Invest in Polka dots!, 2025.*

⁷¹ *Ibid.*

Obrázek 38 Styling Polka Dot⁷²

Medzi značky, ktoré v tejto sezóne pracovali s bodkovaným motívom najvýraznejšie, patrili Valentino (21 %), Prabal Gurung (19 %), Carolina Herrera (18 %), Acne Studios (15 %) a Atlein (5 %).

Obrázek 39 Proporcía Polka Dot v modeloch značiek SS25⁷³

Tieto dáta reflektujú aktuálnu relevanciu vzoru Polka Dot v súčasnej módnjej produkcii a potvrdzujú jeho vizuálnu i komerčnú silu.

⁷² The data has spoken ! Invest in Polka dots!, 2025.

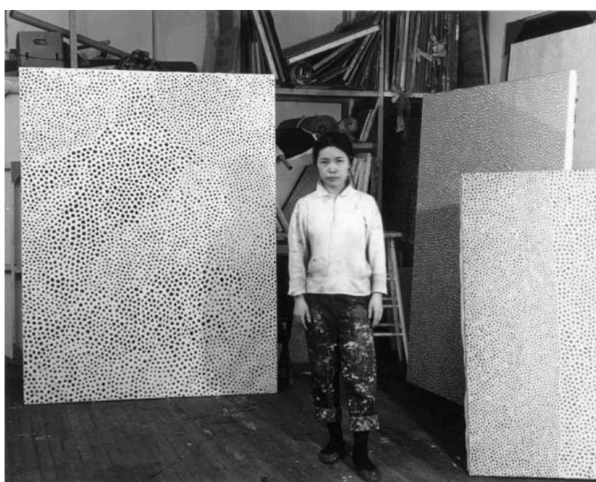
⁷³ Ibid.

3 AKTUÁLNOST POLKA DOT V KONTEXTE VIZUÁLNÉHO A TEXTILNÉHO UMENIA

Bodkovaný vzor sa v súčasnom vizuálnom a textilnom umení stal nielen estetickým prvkom, ale aj symbolom, ktorý prechádza rôznymi kultúrnymi, filozofickými a emocionálnymi vrstvami. Polka Dot, hoci bol pôvodne spájaný s módou, sa stal významným prvkom vo vizuálnom umení. Tento vzor sa často využíva na vyjadrenie kontrastu medzi poriadkom a chaosom, kde každá bodka predstavuje malý, no významný detail v širšom obraze. V súčasnosti bodky symbolizujú nielen estetiku, ale aj hľadanie jednoty v neustále sa meniacom svete. Jedna z ikon a reprezentantiek spomínaného vzoru 20. a 21. storočia je nepochybne Yayoi Kusama.

3.1 Yayoi Kusama

Yayoi vo svojej autobiografii opisuje, ako sa jej fascinácia bodkami spájala s halucináciami, ktoré mala už od detstva. Tieto halucinácie sa často prejavovali ako vnímanie nekonečných, opakujúcich sa bodiek, ktoré vnímala ako súčasť svojho vnútra i okolitého sveta. Kusama vysvetľuje, že tieto vizuálne zážitky boli jedným z hlavných dôvodov, prečo sa neskôr rozhodla integrovať bodky do svojej umeleckej tvorby. Jej vzťah k bodkám tak nie je len estetický, ale hlboko spojený s jej osobnou psychologickou skúsenosťou. Tento zážitok považovala za znepokojujúci, ale zároveň jej poskytol umelecký jazyk, ktorý neskôr použila na vyjadrenie pocitu nekonečna, prázdnoty a opakovania, ktoré sú v jej práci dominantné.⁷⁴

Obrázek 40 Kusama vo svojom štúdiu, 1960⁷⁵

⁷⁴ KUSAMA, *Infinity Net*, 2013.

⁷⁵ Ibid.

Kusama vo svojich inštaláciách, sochách a maľbách vytvárala vizuálne „oceány“ bodiek, ktoré pohlcujú diváka a vytvárajú pocit nekonečného vesmíru. Bodky v jej dielach symbolizujú niečo neuchopiteľné a zároveň intímne. Vďaka svojej výraznej a opakovanej symbolike sa Polka Dot stáva nielen estetickým prvkom, ale aj vyjadrením umeleckej identity Kusamy.

Stala sa umelkyňou, ktorá nebola obmedzená len na výtvarné umenie, ale bola schopná sa vyjadriť v širšom spektre aktivít, ako je aj *happening*⁷⁶.

Vo svojej knihe *Infinity Net* objasňuje: „*S umením performance som začala už v roku 1965, ale v roku 1967 som začala inscenovať jeden happening za druhým.*“⁷⁷

Obrázek 41 Kusama happening, 1967 New York⁷⁸

Polka Dot sa stal charakteristickým a nezameniteľným prvkom Kusamovej happeningov, v ktorých sa červené, zelené a žlté bodky stali nástrojom na vyjadrenie spojenia človeka s prírodným svetom. Kusama nekládla dôraz na konkrétny symbolický význam týchto bodiek. Nebolo dôležité, či predstavujú kruh Zeme, Slnka, Mesiaca, alebo akýkoľvek iný vesmírny objekt. Podstatou bola myšlienka pokrytia ľudského tela Polka Dot spôsobil akýsi proces, pri ktorom sa jednotlivec vzdával svojej osobnej identity. Namiesto toho, aby bol vnímaný ako oddelený a individuálny, sa človek stal súčasťou širšieho a nekonečného prírodného vesmíru, čím sa spojil s väčším celkom a zmizol v ňom. Tento proces transformácie, vyjadrený cez jednoduchý, ale silný vizuálny element, mal za cieľ odstrániť

⁷⁶ *Happening*- umelecké podujatie alebo akciu, ktorá zahŕňa interakciu s publikom, spontánnosť a často aj elementy improvizácie

⁷⁷ KUSAMA, *Infinity Net*, 2013.

⁷⁸ Yayoi Kusama: *happening in 1967 in New York*, 2023.

hranice medzi jednotlivcom a okolím, čím sa umocňovala pocitová skúsenosť prepojenia so svetom.⁷⁹

Spolupráca Yayoi Kusamy s luxusnou módnou značkou Louis Vuitton bola jednou z najvýraznejších a najpopulárnejších kolaborácií v oblasti módy a umenia 21. storočia. Táto spolupráca sa uskutočnila niekoľkokrát, pričom prvá významná spolupráca prebehla v roku 2012.

Medzi najvýraznejšie kúsky spomínanej kolekcie patrili žiarivé žlté šaty s nízkym pásom a volánovou sukňou Ikonické trenčkoty, ktoré sa vďaka Kusamovej živým bodkám transformujú na surrealistické kúsky, a elegantné hodvábne šatky, ktoré poskytujú fascinujúci spôsob, ako sa stať súčasťou tejto nezameniteľnej kolekcie.⁸⁰

Obrázek 42 Louis Vuitton X Yayoi Kusama, 2012⁸¹

⁷⁹ KUSAMA, *Infinity Net*, 2013.

⁸⁰ ALEXANDER, *Vuitton And Kusama*, 2012.

⁸¹ Ibid.

V roku 2023 túto spoluprácu opakovali, no v oveľa väčšom a hlbšom svetle.

Obrázek 43 Louis Vuitton, Paríž⁸²

Kusamovej tvorba na tejto kolekcií zahŕňa nielen jej nezameniteľné zrkadlové gule, ale aj živé, farebne maľované Polka Dots. Tieto gule sú viac než len odkazom na jej slávne nekonečné zrkadlové miestnosti; sú aj poctou jej kontroverznej inštalácii „*Narcissus Garden*“ z Benátskeho bienále v roku 1966, kde umelkyňa rozmiestnila 1 500 zrkadlových gúľ ako reflexiu pohľadov návštevníkov. Rozhodnutie zahrnúť tento konkrétny motív svedčí o premyslenom prístupe Louis Vuitton a o ich odhodlaní zachovať integritu histórie umenia.

⁸² *The Eiffel Tower Had a Baby!*, 2023.

Obrázek 44 Louis Vuitton X Yayoi Kusama, 2023⁸³

Spolupráca zároveň zdôrazňuje hlboký a vzájomne obohacujúci vzťah medzi módou a umením. Od surrealistických spojení Elsou Schiaparelli a Salvadorom Dalím, až po interakciu medzi Marc Jacobsom a Takashim Murakami. Dialóg medzi týmito dvoma svetmi je obohacujúci a nadčasový. Kusamyn osobný vkus je neoddeliteľne spojený s jej výstredným, konceptuálnym umením, ktoré sa odzrkadľuje aj v jej jedinečnom štýle. Či už je to jej výrazná červená parochňa, alebo oblečenie pokryté pestrofarebnými vzormi. Kusama sa stáva živou manifestáciou svojho umenia. V rámci svojej aktuálnej spolupráce s Louis Vuitton nám umožňuje vnímať jej svet nekonečna, nosiac jej umenie priamo na našich telách, a tak sa stať súčasťou jej fascinujúcej vízie.⁸⁴

⁸³ *Louis Vuitton overhauls stores with Yayoi Kusama polka-dots and life-like animatronics*, 2023.

⁸⁴ ARGUN, *Creating Infinity: Yayoi Kusama & Louis Vuitton*, 2024.

3.2 Damien Hirst

Damien Hirst je britský výtvarník, pre ktorého je Polka Dot taktiež významným prvkom v jeho tvorbe. Tento motív je podobný Kusamovej obsesii bodkami, ale Hirst ho spracováva v trochu inej podobe a s inými úmyslami.

Na rozdiel od Kusamy, ktorá považuje bodky za prostriedok spojenia s nekonečnom a vesmírom, Hirst používa Polka Dot ako nástroj na preskúmanie filozofických otázok nášho vnímania sveta. Pre neho sú bodky vizuálnym záznamom systému a experimentu, ako biologicko-chemický a matematický prístup k umeniu.

Séria *Spot Paintings* evokuje príťažlivý no zároveň nepríjemný pocit prostredníctvom svojich názvov a vizuálnej intenzity. Názvy ako *Kokain hydrochlorid*, *Morfin sulfát* a *Botulinum Toxin*, vytvárajú paradoxný vzťah medzi obrazmi a divákom.⁸⁵ Obrazy ich priťahujú nebezpečným, takmer zlovestným nádychom. Tieto diela sú neodolateľne atraktívne, rovnako ako látky, na ktoré odkazujú.

Jasnosť bodiek vyvoláva pocit, ktorý je intenzívny, ako keby bodky boli „škodlivé“ pre diváka, no stále príťažlivé. Napriek pokušeniu hlbšie sa ponoriť, obrazy neponúkajú žiadny hlbší význam, žiadne skryté pravdy. Ich uspokojenie je prchavé, podobne ako návyková závislosť, kde po počiatočnom pokoji nasleduje túžba po ďalšom, no trvalé uspokojenie nikdy neprichádza.⁸⁶

Obrázek 45 Spot Painting, 1986⁸⁷

⁸⁵ SEARLE, *Full circle: the endless attraction of Damien Hirst's spot paintings*, 2012.

⁸⁶ Ibid.

⁸⁷ DAMIEN HIRST: *The Complete Spot Paintings 1986–2011*.

Podobne ako v prípade Kusamy, aj Hirst využil Polka Dot v oblasti komercializácie umenia. Jeho tvorba sa objavila na rôznych produktoch a v kolaboráciách, vrátane módných doplnkov alebo limitovaných edícií.

Obrázek 46 Dot Boot, 2002⁸⁸

Damien Hirst vytvoril obuv v spolupráci s Manolo Blahnik ktorú je možné vidieť na obrázku 49.

3.3 Valentýna Janů

Valentýna je absolventkou odboru fotografie na pražskej FAMU, následne študovala na Akademii výtvarných umění v Prahe.

Jej výstava *Delusion*, sa konala od 20. septembra do 18. októbra 2024 v Tomas Umrian Contemporary galérii v Bratislave. Predstavila fascinujúci pohľad na vzťah medzi umením a psychologickými prejavmi, ktoré sú vyjadrené prostredníctvom textílií a vizuálnych symbolov. Medzi najvýraznejšie prvky tejto výstavy patrí použitie motívu Polka Dot, ktorý je charakteristický pre mnohé diela tejto dizajnérky. Motív sa v jej práci objavuje nielen ako estetický prvok, ale aj ako prostriedok na vyjadrenie hlbších tém, ako sú vnímanie reality, sebavyjadrenie a ilúzia.

⁸⁸ *Dot Boot*, 2024.

V kontexte výstavy Polka Dot zatahne diváka do svojej vlastnej choreografie, ako mapa, ktorá vedie k úteku do iného sveta, v ktorom sa strácajú hranice medzi formou a obsahom.

Flitre, ktoré sú súčasťou výstavy, odhaľujú skrytú vrstvu, ktorá nie je priamo viditeľná v bielom priestore galérie. Tieto flitre nás zároveň pozývajú na objavovanie toho, čo je skryté za "prasknutými dverami", čo odkazuje na performatívne diela umelkyne. Kruh, guľa a diera, ktoré sú dominantnými motívmi výstavy, sa stávajú nástrojmi na vytváranie ilúzií a hier s divákom. Divák je "privedený" do sveta, v ktorom sa povrchy, tvar a materiál vzájomne premiešavajú a vyvolávajú pocit komiksovej nerealistickosti a dezorientácie.

Otvory a škáry medzi objektami nám umožňujú nazrieť do "spodnej bielizne", ktorá sa symbolicky dostáva cez steny a povrchy, vytvárajúc dojem rozkladu alebo dekadencie. Táto scéna vyvoláva pocity provokácie a prevratného prežitku, čo je podstatou toho, čo výstava zobrazuje. Ide o narušenie pravidiel, zmyslové experimenty a spochybnenie normálnych hraníc medzi formou a obsahom.⁸⁹

Obrázek 47 Delusion, 2024⁹⁰

⁸⁹ RAPAÍČ, *DELUSIONAL: Valentyna Jani*, 2024.

⁹⁰ *DELUSIONAL: Valentyna Jani*, 2024.

Obrázek 48 Výstava Delusion, 2024⁹¹

Na záver možno skonštatovať, že kruh a bodky, hoci sa na prvý pohľad môžu zdať ako jednoduché geometrické formy, nesú v sebe hlboký význam a silný kreatívny potenciál, ktorý sa neustále transformuje a vyvíja v rôznych obdobiach a oblastiach ľudského vyjadrovania. Ako symbolické prvky vo vizuálnom umení, tieto tvary pokračujú v ovplyvňovaní našich predstáv o krásne, telese a umení, pričom poskytujú nekonečné možnosti na tvorbu, inovácie a vyjadrenie osobnej aj kultúrnej identity.

⁹¹ *DELUSIONAL: Valentyna Janů, 2024.*

II PRAKTICKÁ ČÁST

4 HĽADANIE VZORU POLKA DOT POMOCOU DOSTUPNÝCH TECHNÍK

Polka Dot je vizuálne výrazný, no zároveň prekvapivo flexibilný vzor, ktorého účinok závisí od spôsobu aplikácie, mierky, materiálu a kompozície. V minulosti aj súčasnej móde sa bodka nevyskytuje len ako potlač, ale aj ako priestorový alebo štruktúrny prvok. Z plochej dekorácie sa často mení na objekt s vlastnou hmotnosťou, pohybom a svetlom. Pre projektovú časť bolo dôležité vyskúšať dostupné techniky vzorovania a nachádzanie kruhu pomocou 3D alebo 2D prístupov plošného vzorovania.

4.1 3D prístup vzorovania

V niektorých prípadoch bodky vystupujú z roviny. Jeden z príkladov je plstenie. Táto technika umožňuje tvarovo aj farebne modelovať bodku ako priestorový prvok, pričom v závislosti od použitého vlákna a hustoty spracovania môže nadobudnúť rôzne vizuálne kvality – od jemného, mäkkého povrchu až po kompaktné, výrazné tvary. Plstená bodka sa môže objaviť ako súčasť dekoratívneho vzoru, alebo ako samostatný objekt s taktilným aj vizuálnym účinkom.

Obrázek 49 Plstenie vlnou⁹²

Ďalším spôsobom, ako doceliť vystupovanie bodiek z roviny, sú galantérne alebo iné aplikácie, ktoré môžu niesť historické aj súčasné konotácie. Inšpiráciou môžu byť dekory evokujúce napríklad vyššie spomínaný hermelín alebo kruhovými výrezmi pripomínať flitre.

⁹² Zdroj: vlastný archív

Obrázek 50 Galantérne a iné aplikácie⁹³

Na druhej strane existujú prístupy, pri ktorých bodky naopak nevystupujú z povrchu, ale vytvárajú dojem hĺbky alebo štruktúry prostredníctvom negatívneho zásahu do materiálu. Príkladom je razenie alebo laserový výrez, ktorý pracuje s vytváraním bodiek ako odtlačku alebo perforácie. Takéto techniky menia charakter povrchu nielen vizuálne, ale aj hapticky, čím sa bodka stáva nehmotným, ale výrazným prvkom kompozície.

Obrázek 51 Vysekávanie raznicou⁹⁴

⁹³ Zdroj: vlastný archív

⁹⁴ Ibid.

4.2 2D přístup vzorovania

Najčastejšie sa bodka objavuje ako potlač – digitálna, sublimačná či sieťotlač – ktorá umožňuje pracovať s presnosťou, opakovaním a kontrastom. Mierka bodky ovplyvňuje jej vnímanie: veľké bodky majú silný grafický efekt, malé pôsobia jemnejšie až klasicky. Pravidelnosť či nepravidelnosť rastra zároveň mení vizuálny rytmus povrchu.

Sieťotlač poskytuje široké možnosti experimentovania – nielen v rámci farby, ale aj v kombinácii s rôznymi druhmi podkladov. Pomocou tejto techniky je možné pracovať s opakovaním vzoru, jeho vrstvením, prelínaním či deformovaním, čo vytvára vizuálne zaujímavé štruktúry.

Obrázek 52 Sieťotlač⁹⁵

Okrem potlače môže byť vzor vytváraný aj prostredníctvom manipulácie s materiálom. Techniky ako tvarovanie, žehlenie cez šablóny, stiahnutie látky alebo skladanie môžu vytvoriť dočasnú alebo trvalú deformáciu, ktorá evokuje bodkovaný vzor bez nutnosti farebného zásahu. Takéto prístupy zdôrazňujú hmotnosť, pohyb a dynamiku textilu.

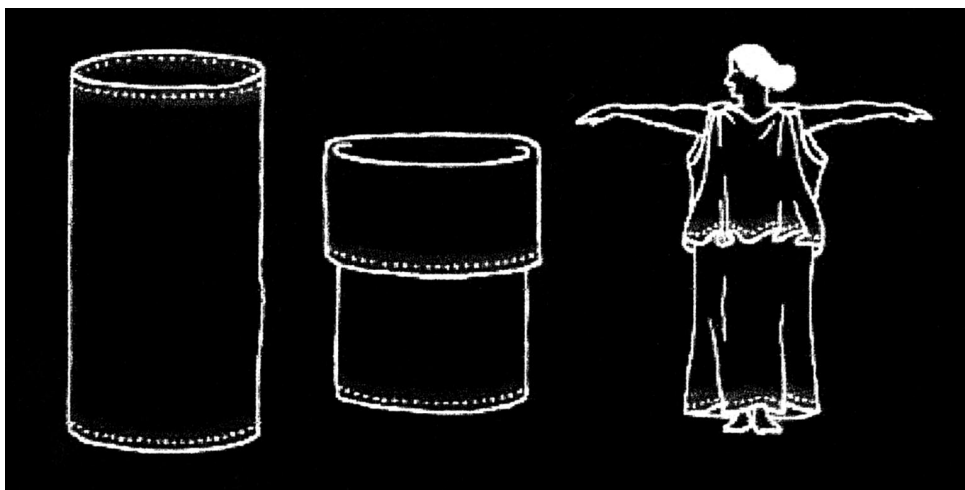
⁹⁵ Zdroj: vlastný archív

5 VYUŽITIE KRUHU AKO STRIOVÉHO RIEŠENIA V ODEVE A JEHO VÝVOJ

Keďže zadáním bakalárskej práce je vytvorenie 5-7 modelov, neodmysliteľnou súčasťou je aj forma odevu. Experimentálne hľadanie vzoru Polka Dot sa prejaví v plošnom vzorovaní a však jednotlivé formy odevov vychádzajú z kruhového strihového riešenia. Kruh je jedným z najstarších a najuniverzálnejších symbolov, ktorý sa objavuje naprieč kultúrami a historickými obdobiami. Predstavuje harmóniu, nekonečnosť a uzavretosť, no jeho význam siaha ďaleko za tieto základné asociácie.

Od tradičných kruhových plášťov v histórii až po experimentálne modely avantgardných návrhárov sa kruh stal nástrojom pre inovácie v strihu a siluete. Jeho použitie v odevnej tvorbe ponúka nekonečné možnosti – od voľných, plynulých línií až po dramatické geometrické objemy. Tento fenomén je úzko prepojený aj so vzorom Polka Dot, kde sa kruhová forma z plošného dekoratívneho prvku môže preniesť do samotnej konštrukcie odevu, čím vzniká harmonická súhra medzi vizuálnym a štrukturálnym vyjadrením.

Oblé tvary, kruhové, popríade polkruhové strihové riešenia možno pozorovať naprieč celou históriou odievania. V starovekom Grécku sa nosil typ odevu *peplos*, ktorý bol typický pre ženy.⁹⁶

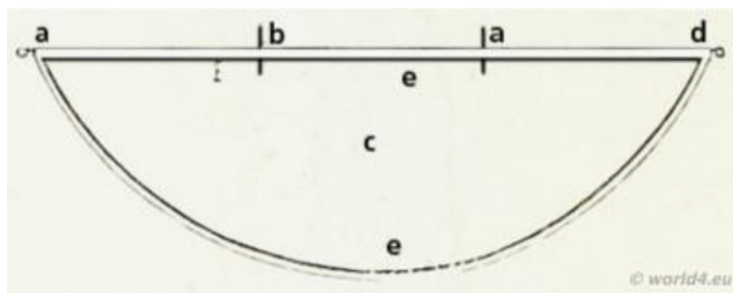

Obrázek 53 Peplos⁹⁷

⁹⁶ PETŘÍČKOVÁ, Kristýna. 2. *Klasický starověký oděv v centrálním Středomoří - Řecko*. 2020.

⁹⁷ *PEPLOS*.

V starovekom Ríme to bola *tóga*, ktorá z latinského slova *tegere* znamenala pokrývať alebo odievať. Tóga mohla byť polkruhovú, elipsovú alebo štvorcovú a 3 krát dlhšia ako ľudská postava.⁹⁸

Obrázek 54 Polkruové strihové riešenie tógy⁹⁹

Zaujímave strihové riešenie môžeme vidieť aj na *surcoate* z obdobia vrcholného až neskorého stredoveku, kde prieramok dostáva nadrozmernú formu pomocou kruhovitého výrezu.

Obrázek 55 Surcoat Marie Brabantskej¹⁰⁰

V období renesancie sa odevy začali rozvíjať do viac vrstvených, dekoratívnych a sofistikovaných tvarov. Kruhové strihy sa stali populárne najmä pri vytváraní výstredných a dramatických efektov. Rukávy a nohavice nabrali nafúknutý, takzvaný *puffer* efekt

⁹⁸ PETŘÍČKOVÁ, Kristýna. 2. Klasický staroveký oděv v centrálním Středomoří - Řím. 2020.

⁹⁹ PETŘÍČKOVÁ, Kristýna. 2. Klasický staroveký oděv v centrálním Středomoří - Řím. 2020.

¹⁰⁰ *Marriage of Philip and Marie of Brabant.*

v pánskom odievaní. U dám hrala rolu *farthingale* sukňa, ktorá sa nosila pod šatami aby vytvárala okrúhlu siluetu.

V Španielsku sa vyskytoval dámsky spodný odev *vertugado*, sukňa s radom kruhových obručí, ktorá sa rozširuje smerom k nohám.¹⁰¹

Obrázek 56 Vertugado¹⁰²

V rannom a vrcholnom baroku, rovnako aj vo Viktoriánskej ére, sa kruhové strihy objavovali v súvislosti so širokými sukňami a ozdobami podobne ako aj v období renesancie.

Čiastočné kruhové tvary boli využívané od počiatkov. No to, čo dnes nazývame kruhovou sukňou - plne kruhový tvar s jedným otvorom v pase, nachádzame v móde v 40. rokoch 20. storočia.¹⁰³

5.1 Kruh a avantgarda

Umenie strihovej konštrukcie a tvarovania tela pomocou strihu odevu sa postupne vyvíjalo vďaka niekoľkým vizionárskym dizajnérom, ktorí začali vnímať telo ako trojrozmerný

¹⁰¹ PETŘÍČKOVÁ, Kristýna. 4. Odívání renesanční Evropy Španělsko II. Juan de Alcega: Libro de Geometria, Práctica y Traça. 2021.

¹⁰² Probably the earliest depiction of the Spanish verdugado: 1470–1480.

¹⁰³ OHRN-MCDANIEL, Linda. Shape creating shape. Online. International Journal of Fashion Design, Technology and Education. 2013.

objekt a využívali špirálovité a eliptické princípy na jeho ovinutie a formovanie. Jednou z najvýznamnejších predstaviteľiek tohto prístupu bola Madeleine Vionnet, ktorá sa preslávila ako priekopníčka v oblasti strihovej inovácie, najmä svojím objavom techniky *bias cut* (strih pod uhlom 45 stupňov). Tento revolučný spôsob strihania látky nielenže zdôraznil krásu a pohyb tkanín, ale tiež umožnil vytvoriť siluety, ktoré sa prirodzene prispôbovali tvaru tela. Bias cut ponúka látkam flexibilitu, pohodlie a eleganciu, čím vytvára veľmi ženské, ladné a zároveň dynamické línie. Vionnet touto technikou dosiahla jedinečný efekt, ktorý sa stal synonymom sofistikovaného a moderného prístupu k móde a jej šaty sa stali symbolom nadčasovej krásy.

Obrázek 57 Plagát Madeleine Vionnet¹⁰⁴

Šitie šikmo strihanej látky bolo náročné, preto často hľadala spôsoby, ako kombinovať látku strihanú po osnove, s kombináciou padania látky bias, aby oblečenie následne kopírovalo tvar tela.¹⁰⁵

¹⁰⁴ Madeleine Vionnet: *Première saison 1924*, 2022.

¹⁰⁵ Ibid.

Obrázek 58 Vionnet nočné košele, 1931¹⁰⁶

Isabel Toledo, ako ďalšia predstaviteľka, sa preslávila svojou inovatívnou prácou so strihom, jeho konštrukciou a materiálmi. Kruhové strihy zohrávali významnú rolu v jej tvorbe a to najmä pri návrhoch, ktoré kombinovali geometrické formy s fluiditou a pohybom. Pre nezaujatého diváka, kruhový tvar na prvý pohľad nemusí byť zrejmý, pretože je použitý ako základ samotného strihu, ktorý tvorí odev.

Preslávila sa najmä svojimi *packing dress*, ktoré predstavila vo svojej kolekcií jar/leto v roku 1988. Tieto šaty boli skonštruované na princípe spojenia dvoch kruhov, v ktorých boli 4 otvory kruhového tvaru- priekrčník, prieramky a dolný otvor. Tieto šaty mohli byť nosené na viacero spôsobov ktoré zakaždým vytvárali jedinečnú siluetu.¹⁰⁷ Patricia Mears, autorka knihy *Isabel Toledo: Fashion from the Inside out* píše „Ked' sú tieto ploché kruhy oblečené, menia sa z čistej geometrickej formy na akýsi geodetický kupolovitý tvar, ktorý evokuje vzhľad Dymaxion domu Buckminstera Fullera A.“¹⁰⁸

¹⁰⁶ Vionnet's pink crêpe nightgowns, 2012.

¹⁰⁷ Ibid.

¹⁰⁸ STEELE, Valerie a MEARS, Patricia. *Isabel Toledo: Fashion from the Inside Out*, 2009. original: 'When worn, these flat circles morph from pure these flat circles morph from pure geometric form into a sort of geodesic dome that evokes the look of Buckminster Fuller's Dymaxion house A'

Obrázek 59 Packing dress, 1988¹⁰⁹

Šaty, ktoré sa dajú doslova zložiť na plochý kruh, boli nielen praktické, ale aj revolučné v tom, ako prepojili funkčnosť s estetikou. Inovatívny prístup k strihu bol charakteristickým prvkom Isabelinej tvorby, ktorý naďalej rozvíjala. Kruh sa stal jej obľúbeným formátom. Opakovane využívala kruh na vytváranie organických, pohyblivých siluet, ktoré sa dokonale prispôbovali telu, no zároveň sa dali prakticky zložiť.

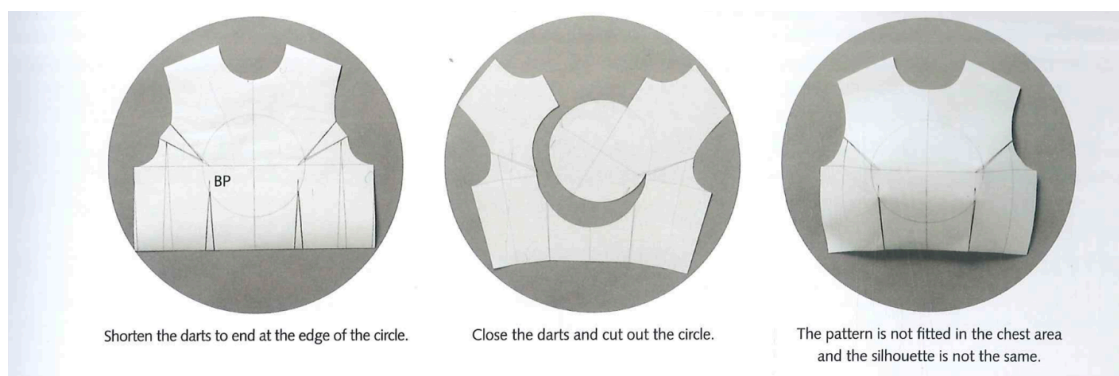
Zameraním sa na kruh inak, ako bolo spomenuté pri historických odevoch. Okrem tradičných miest akým sú priekrčník a prieramok, existujú aj iné spôsoby ako využiť otvory. V knihe *Pattern Magic* autor Nakamichi (2010) ukazuje, ako otvor môže nielen zlepšiť prispôbenie odevu, ale aj slúžiť ako zaujímavý dizajnový prvok, ktorý obohacuje celkový vzhľad.¹¹⁰

Avantgardný dizajn a jemné detaily v modernom odevu je možné dosiahnuť použitím *Bunka strihu*, ktorý pochádza z Japonskej školy Bunka Fashion College. Tento prístup k strihovej konštrukcii sa zameriava na presné prispôbenie tvaru tela.

¹⁰⁹ *Circle Packing Dress: Isabel Toledo*, 2010.

¹¹⁰ OHRN-MCDANIEL, Linda. Shape creating shape. Online. *International Journal of Fashion Design, Technology and Education*. 2013.

Kľúčom k technike v knihe *Pattern Magic* je prepojenie spomínaného Bunka strihu a postup „uzavrieť, strihnúť a otvoriť“.¹¹¹

Obrázek 60 Pattern Magic¹¹²

Issey Miyake je známy pre svoju inováciu v materiáloch a štruktúrach. V 80. rokoch vyvinul kolekciu *Pleats Please*, ktorá využívala plisovanie a materiály, ktoré umožnili vytvoriť objemné, oblúkové, kruhové tvary. Mnohé z jeho šiat, vrátane plisovaných kúskov, sú známe svojou oválnosťou a tvar kruhu je jednoduché nájsť.

Obrázek 61 Issey Miyake a jeho kruhové strihové riešenia¹¹³

Podobný princíp ako sme videli u Isabel Toledo a jej packing dress, kde sa 4 otvory dali nosiť na viacero spôsobov, môžeme zachytiť u Isseyho *ENCLOTHE – How would you make it yours?* Tento koncept presahuje bežné vnímanie odevu a skúma, ako oblečenie interaguje s telom a priestorom. Je to pozvánka premýšľať o odeve inak- po svojom.

¹¹¹ NAKAMICHI, Tomoko. *Pattern Magic*. Laurence King Publishing, 2010.

¹¹² NAKAMICHI, Tomoko. *Pattern Magic*. Laurence King Publishing, 2010.

¹¹³ *Issey Miyake*.

Obrázek 62 Issey Miyake, ENCLOTHE¹¹⁴

Módny návrhári sa neustále pokúšali hľadať nové tvary v odevy. Na konci 20. storočia pokrok v technologickom vývoji otvoril možnosti pre skúšanie viacerých inovatívnych spôsobov tvarovania.¹¹⁵

Obrázek 63 Junya Watanabe, 1998¹¹⁶

¹¹⁴ "ENCLOTHE SILK", 2024.

¹¹⁵ KCI, *Fashion History from the 18th to the 20th Century*, 2019.

¹¹⁶ J. Watanabe.

Tvar šiat v ukážke vyššie od Junya Watanabe je definovaný použitím vloženého drôtu, ktorý je navrhnutý tak, aby viedol tkaninu do konkrétneho, predurčeného tvaru. Tento drôt má podobu špirály, ktorá pôsobí ako kostra, pričom jej zakrivený tvar usmerňuje látku, aby vytvorila nielen unikátny, ale aj živý vzhľad. Tento spôsob tvarovania umožňuje šatám získanie objemu a dynamiky, čím sa výsledný efekt stáva pohyblivým a neustále sa meniacim, v závislosti od pohybu nositeľky.

Rei Kawakubo, japonská módna návrhárka a zakladateľka značky Comme des Garçons, využíva množstvo prvkov, ktoré sa neobvykle kombinujú. Jedným z významných aspektov jej práce je aj použitie geometrických tvarov, vrátane kruhu, ktorý má v jej návrhoch symbolický a formálny význam. Kruh využíva v plošnom vzorovaní, strihovom riešení ale aj v aranžovaní do oblých a nadimenzovaných tvarov.

Obrázek 64 Comme des Garçons, 2017¹¹⁷

Kawakubo cez symbol kruhu, nazývaného *ensō*, ktorý je v zenovom budhizme spojený s osvetlením, vyjadrovala jeho hlboký význam nie len kolekciou *Body Meets Dress–Dress Meets Body*, ale aj v každom ďalšom jej návrhu. Koncept bola prázdnota. Konceptia prázdnoty *mu*¹¹⁸ v práci Kawakubo sa neoddeliteľne spája s konceptom *ma*¹¹⁹. Rovnako ako *mu*, aj *ma* nesie viacero významov, ako sú medzera, otvor alebo priestor medzi.

¹¹⁷ *Comme des Garçons: 2017.*

¹¹⁸ *mu* - japonský termín, ktorý označuje „žiadny“, „neexistujúci“ alebo „prázdnota“

¹¹⁹ *ma* - japonský termín, ktorý označuje „medzeru“, „priestor“, „interval“ alebo „medzery medzi dvoma vecami“.

V článku v magazíne *Talk*, zverejnenom pri príležitosti získania ceny *Excellence in Design* od Harvard University Graduate School of Design v roku 2000, Kawakubo zdôraznila význam *ma* a jeho vzájomnú súvislosť s *mu* vo svojich kolekciách. Zdôrazňuje, že rada pracuje s priestorom a prázdnotou.¹²⁰

"The void is important." 1985

—
"I like to work with space and emptiness." 2000

Obrázek 65 Výroky Rei Kawakubo¹²¹

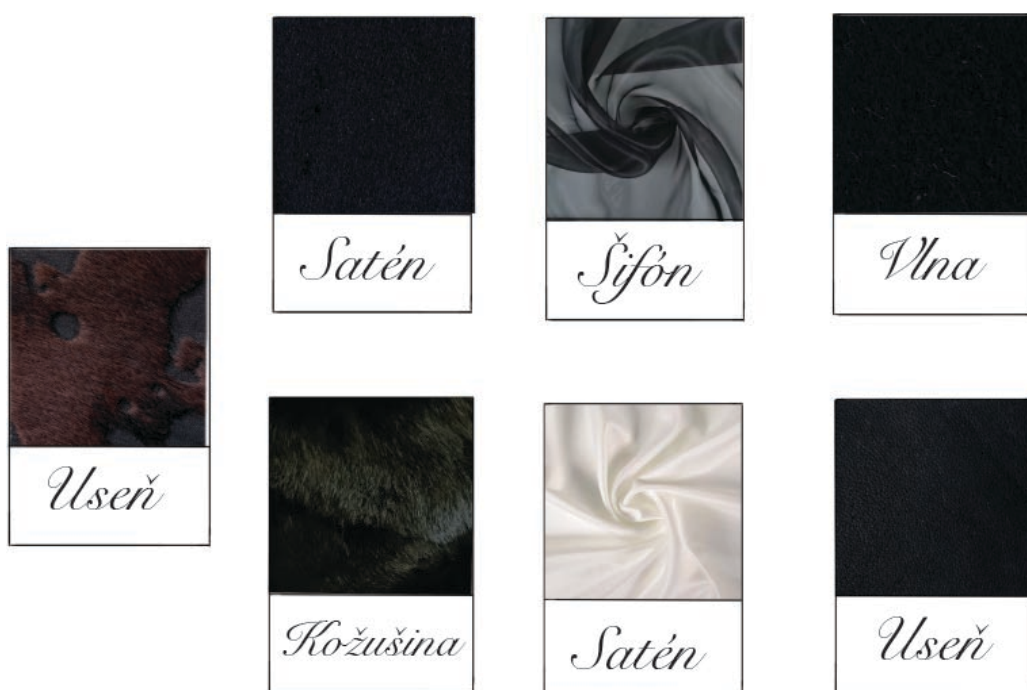
V konečnom dôsledku je využitie kruhu v odevnej tvorbe viac než len technikou tvarovania- je to spôsob, ako zmeniť pohľad na telo, odev a ich vzájomný vzťah. Od historických plášťov a tógy po moderné avantgardné kolekcie sa kruh stal nástrojom pre re definovanie krásy a funkčnosti. Módny návrhári, ktorí sa rozhodli tento tvar využiť vo svojich návrhoch, nielenže transformovali samotný dizajn, ale aj ovplyvnili celý módnny priemysel a jeho smerovanie. Tento neustály pohyb od minulosti k súčasnosti, od funkcie k estetike ukazuje, ako môžu aj jednoduché geometrické formy ako kruh, vyjadrovať komplexné filozofické, kultúrne a umelecké postoje v rámci módnej tvorby. Kruh teda nie je len tvarom – je to symbol, ktorý neustále hľadá nové metódy, ako sa prepojiť s telom, pohybom a priestorom, čím formuje nielen vzhľad odevu, ale aj samotný spôsob, akým sa oblečenie stáva súčasťou nášho života.

¹²⁰ BOLTON, *Rei Kawakubo/Comme des Garçons: Art of the In-Between*, 2017.

¹²¹ Ibid.

20. storočia, kde sa Polka Dot etabloval ako výrazný prvok v ženskej móde, umení a médiách. Zároveň sa v koláži objavujú siluety, ktoré pracujú s kruhovou formou v rámci odevnej konštrukcie, vrstvenia či manipulácie s materiálom. Výsledná vizuálna mapa tak určuje poetiku kolekcie. Sofistikovaná hravosť je slovné spojenie ktoré vyplynulo z vizuálnej rešerše.

6.2 MATERIÁLY

Obrázek 67 Výber materiálov¹²³

Jeden z najdôležitejších aspektov tvorby kolekcie sú zvolené materiály. Materiál inšpiruje, vedie, formuje. V modeloch prevažuje hodváb, ktorý je využívaný vo forme potlačeného čierneho šifónu pomocou sieťotlače na sukniach a šatách, v taktiež potlačenom prevedení na saténovom tope a v prímеси s bavlnou na kraťasoch. Vo forme ručne potláčaného bieleho saténu je využitý na šatách. Hodváb svojím leskom a pohybom umocňuje ženskosť a dodáva modelom jemnosť. Formu kruhu podporuje na bunde 100 % vlna a je doplnená o vestu rovnakej látky. Vlna je využitá aj v aranžovanom tope, ktorý je z merino vlny, známej pre svoju mäkkosť, termoregulačné vlastnosti a jemnú štruktúru. V kolekcií sa objavuje prírodná useň – využitá najmä pre svoju tvarovateľnosť

¹²³ Zdroj: vlastný archív

a schopnosť niest' výrazný objem a textúru. Surovejší materiál je tak v kontraste k jemným textíliám a vytvára siluetu s dôrazom na konštrukciu.

Kožušina bola použitá ako detail – v symbolickej rovine odkazuje na telesnosť, dotyk a intimitu ako aspekt kolekcie. Ide o recyklovaný materiál, čím sa zohľadňuje ekologickejší aspekt výroby.

Do materiálovej skladby bola intuitívne zaradená aj aplikácia peria, ktoré vnáša do kolekcie prvok ľahkosti, pohybu a organickosti. Perie funguje ako kontrast k technickejším alebo tuhším textíliám a zároveň nadväzuje na symboliku voľnosti a spirituálnej jemnosti. V kontexte kruhového strihového riešenia podporuje vizuálny dojem neustáleho pohybu a cyklickosti, čím obohacuje kolekciu o zmyslový a poetický rozmer.

Viskóza sa objavuje najmä ako podšívkový materiál, no miestami aj ako hlavná textília. Jej výhodou je hebkosť, splývavosť a schopnosť niest' potlač.

Materiály sa stali nositeľmi príbehu – od lesku hodvábu, ktorý dýcha jemnosťou, po pevnosť usne a vrstvenú štruktúru vlny. V ich vzájomnej hre vzniká rovnováha medzi tvarom a pohybom, medzi racionalitou strihu a intuitívnym aranžovaním. Kolekcia sa tak stáva vizuálnou kompozíciou, kde každý materiál hrá svoju nezameniteľnú úlohu.

Obrázek 68 hľadanie materiálov po tisíci krát¹²⁴

¹²⁴Zdroj: vlastný archív

6.3 FINÁLNE LOOKY

Obrázek 69 Hľadanie tvarov a siluet¹²⁵

Proces navrhovania jednotlivých lookov nevychádzal z tradičného princípu kresleného návrhu nasledovaného technickým spracovaním. Siluety vznikali priamo v kontakte s materiálom, prostredníctvom intuitívneho aranžovania a testovania textilných vlastností. Východiskom boli predovšetkým zvolené textílie, ktorých štruktúra, tuhosť či splývavosť viedli ku konkrétnym objemom a strihovým riešeniam. Vedenie denníka bolo taktiež nápomocným faktorom tvorby.

Obrázek 70 Obsah skicára¹²⁶

¹²⁵ Zdroj: vlastný archív

¹²⁶ Zdroj: vlastný archív

Na vizualizácii finálnej kolekcie spolupracovala ilustrátorka Sofia Blahutová, ktorá na základe dokumentácie z procesu tvorby interpretovala jednotlivé modely vo forme kresieb. Vzniknuté ilustrácie reflektujú výslednú podobu kolekcie a zároveň ponúkajú výtvarné spracovanie, ktoré dopĺňa intuitívny a haptický charakter tvorby.

Obrázek 71 Line-up¹²⁷

6.3.1 LOOK_01

Obrázek 72 Proces práce, 1. model¹²⁸

Prvý model kolekcie je zložený z aranžovanej sukne a topu s riasením. Look pracuje s princípom vrstvenia a využíva prvky deštruovania a recyklácie hotových kusov odevov, čím poukazuje na súčasný postoj módy, ktorá čerpá z minulosti a kombinuje už existujúce prvky do nových, osobitých celkov.

Sukňa:

Sukňa je vytvorená z rôznorodých košeľových materiálov ako viskóza, bavlna a hodváb s dominantným výskytom bodkovaného vzoru. Ten tu funguje ako opakujúci sa motív a zároveň vizuálny kód, ktorý bol v minulosti masovo produkováný a dnes sa vracia ako symbol nostalgie a estetiky spätnej reflexie. Aranžovanie materiálu do asymetrickej siluety, doplnené o vnútornú tylovú výplň, vytvára objem a tvar pripomínajúci drapériu, čím sa sukňa vzdďaľuje od klasickej funkčnosti a získava až scénický charakter. Zaväzuje sa dvojmo. Sťahovacou šnúrkou cez tunel a viaže sa rukávmi z košeľe na ľavej strane.

Vrchný diel:

Vrchný diel pozostáva z hladkého, splývavého materiálu zo 100% merino vlny s hlbokým výstrihom a výrazným riasením v prednej časti. Tvarovanie topu vychádza z klasických

¹²⁸ Zdroj: vlastný archív

ženských linií, avšak akcentácia ramena pomocou vypchávký posúva celkový výraz smerom k silnejšej siluete. Zadný diel ostáva čistý, čo vytvára kontrast medzi dramatickým predkom a jednoduchým chrbtom.

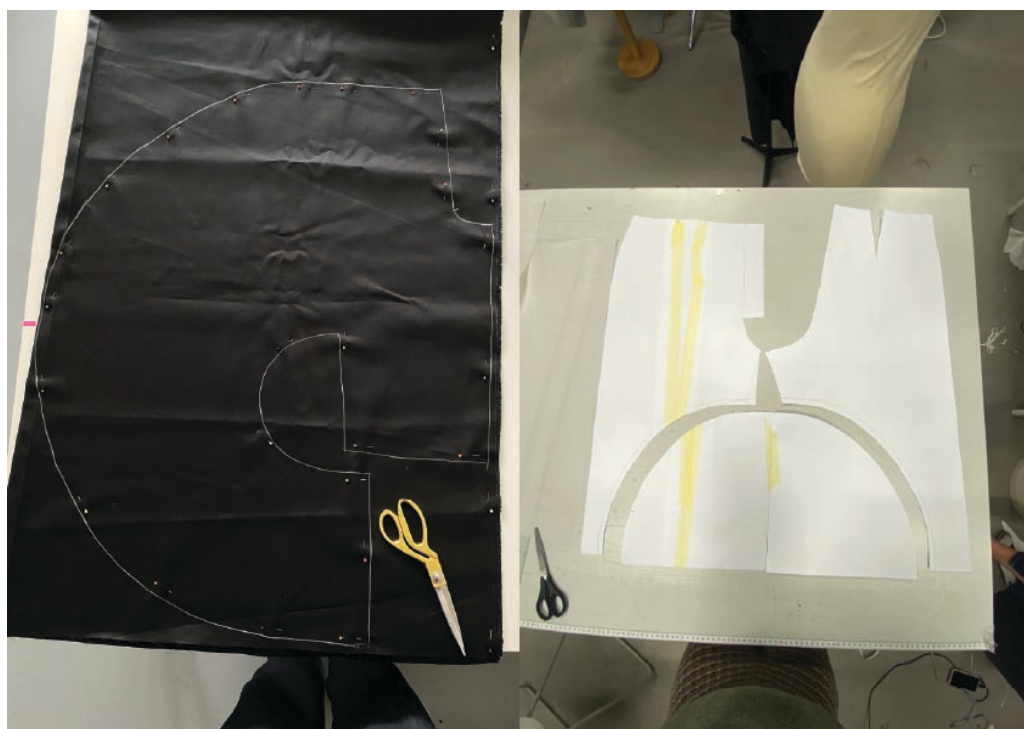
Model č.1 vedome kombinuje známe odevné prvky- košeľovinu, bodky, drapériu, vypchávký a interpretuje ich novým spôsobom. Celok tak pôsobí ako vizuálna koláž už existujúcich znakov módy, ktoré sú prenesené do súčasnosti cez subjektívnu kompozíciu a tvarovanie.

Obrázek 73 Technický nákres, 1. model¹²⁹

¹²⁹ Zdroj: vlastný archív

6.3.2 LOOK_02

Obrázek 74 Proces práce, 2. model¹³⁰

Druhý model kolekcie je postavený na princípe kruhového strihového riešenia, ktoré je aplikované naprieč oboma časťami odevu. Základom vizuálneho výrazu je práca s geometrickým tvarom polkruhu, ktorý je aplikovaný nielen v siluete bundy, ale aj v detailoch šortiek. Táto tvarová jednota vytvára kompaktný vizuálny jazyk modelu a zároveň odkazuje na remeselné prepracované konštrukcie v módnom dizajne.

Bunda:

Vrchný diel je vyhotovený zo 100 % vlnenej tkaniny, ktorá dodáva celku stabilitu a objem. Predný aj zadný diel sú koncipované ako polkruhy, čím vzniká charakteristická oblúčková silueta. Rukávy sú vsadené do objemného rámu tela, pričom ich tvarovanie podporuje monumentalitu celku. V prednej časti je vsadená vesta, ktorá je pevne prišitá v dolnom okraji a vytvára dojem otvoru. Tento detail podporuje vrstvenie a vizuálnu členitosť siluety. Zapína sa na gombíky ktoré sú obaľované základnou látkou a s ručne vyšitými gombíkovými dierkami. Podšívka je viskózová.

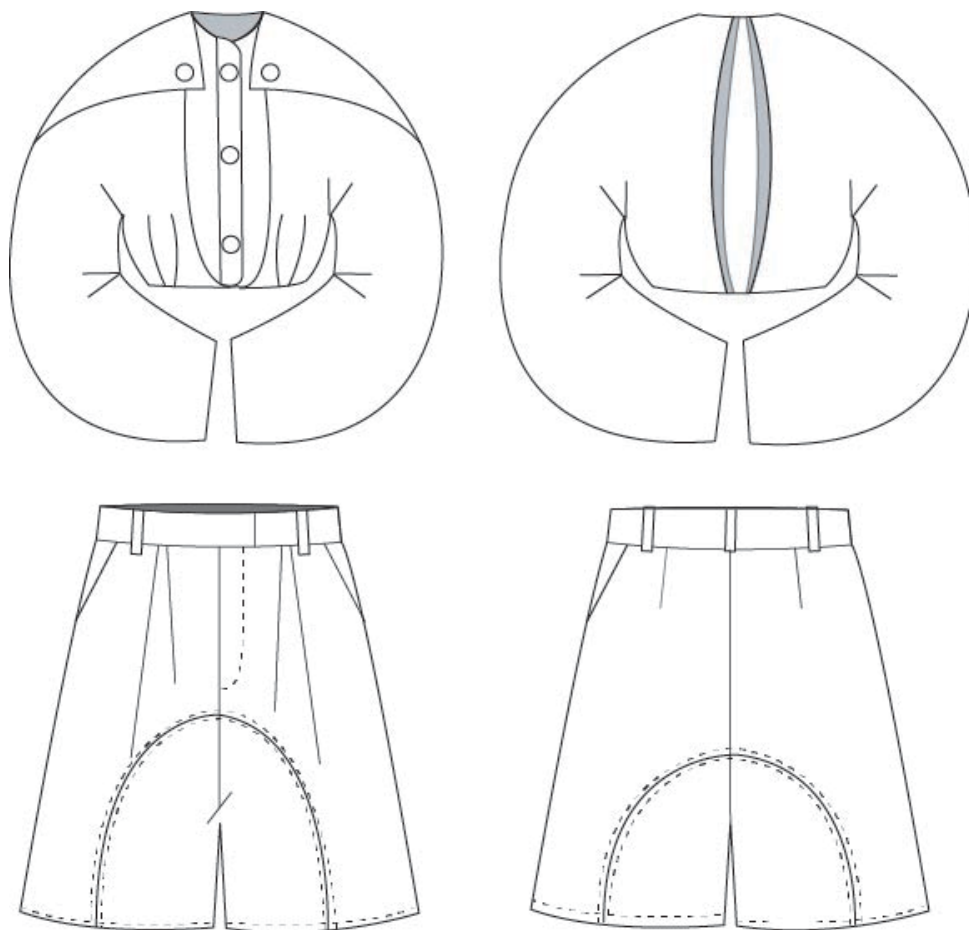
Šortky:

Spodný diel je zo zmesového materiálu zloženého z 50 % hodvábu a 50 % bavlny. Ich dominantným, no stále jemným prvkom je polkruhovité členenie v oblasti rozkroku, ktoré

¹³⁰ Zdroj: vlastný archív

je ozdobne štepované a ktoré nadväzuje na kruhový motív bundy. Vyšší pás a rovný strih vyvažujú výrazný objem vrchného dielu. Šortky sa zapínajú na zips a uchycujú sa pomocou háčikou.

LOOK_02 je príkladom skulpturálneho prístupu k módnemu návrhu, kde sa tvar kruhu stáva nositeľom formy aj výrazu.

Obrázek 75 Technický nákres, 2. model¹³¹

¹³¹ Zdroj: vlastný archív

6.3.3 LOOK_03

Obrázek 76 Proces práce, 3. model¹³²

Tretí model kolekcie pozostáva z výrazne tvarovanej vesty a objemnej sukne, pričom obe časti modelu spája práca s monumentálnosťou a hĺbkou čiernej farby. Model je postavený na princípe subtilnej vrstvenosti- nie na úrovni počtu vrstiev, ale vizuálnych významov a textúr.

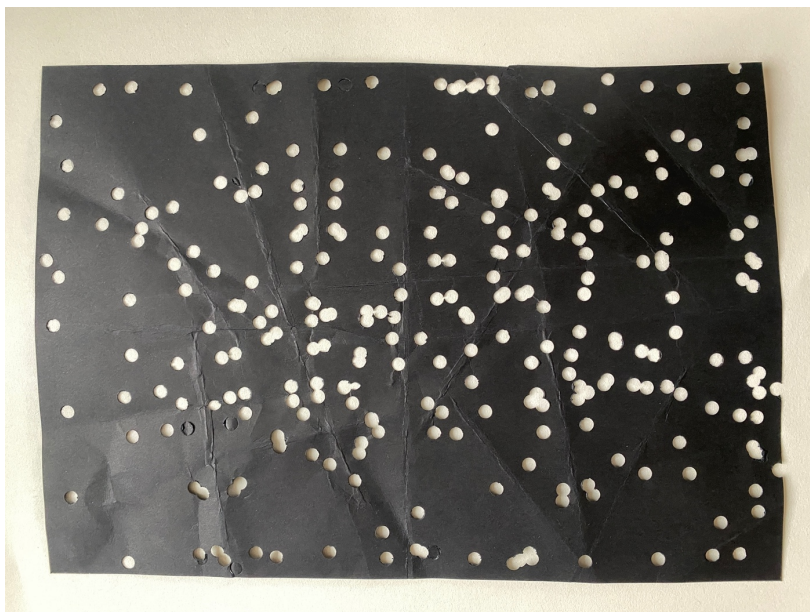
Vesta:

Vesta je zhotovená zo 100 % vlny. Má oblý, raglánový a hlboko prehĺbený výstrih a konštrukčne je jednoduchá, no práve tým dáva vyniknúť siluete.

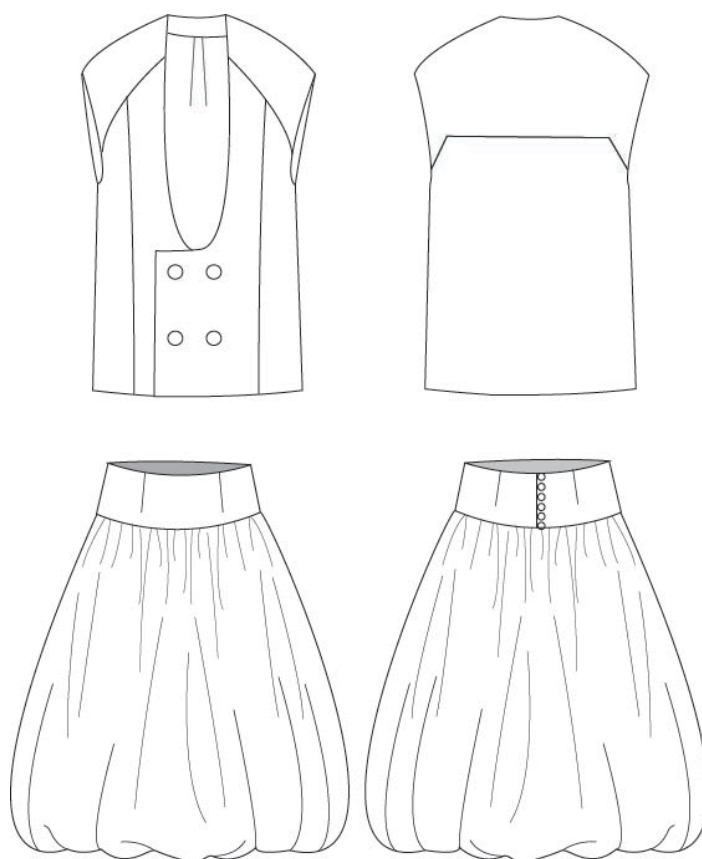
Sukňa:

Sukňa je zhotovená z ôsmich metrov čierneho hodvábu, potlačeného autorským printom pomocou sieťotlače. Motív bol vytvorený ručným dierkovaním papiera a následne spracovaný digitálne. Potlač čierna na čiernom vytvára jemný lesk a textúru, ktorá je čitateľná až pri bližšom pohľade. Tento princíp poukazuje na hru viditeľného a skrytého, na napätie medzi tým, čo pôsobí ako čistá plocha a tým, čo sa pod ňou ukrýva. Sukňa má balónový tvar a je vyplňaná perím, čo jej dodáva objem a zvýrazňuje kontrast. Zapínanie je riešené v zadnej strednici pomocou potiahnutých gombíkov z vrchného materiálu.

¹³² Zdroj: vlastný archív

Obrázek 77 Základ potlače- dierkovanie do papiera¹³³

Obrázek 78 Technický nákres, 3. model¹³⁴

¹³³ Zdroj: vlastný archív

¹³⁴ Ibid.

6.3.4 LOOK_04

Obrázek 79 Proces tvorby sukne, 4. model¹³⁵Obrázek 80 Proces tvorby bundy, 4. model¹³⁶

4. model pozostáva z trojdielnej kompozície: oversize bundy z usne, hodvábneho topu s autorským printom a štruktúrovanej sukne z recyklovaných kožuchoh. Model opäť pracuje s opakujúcim sa kruhovým motívom, tentokrát však nie len v strihu, ale aj v konštrukcii

¹³⁵ Zdroj: vlastný archív

¹³⁶ Ibid.

povrchu a vizuálních rytmoch. Silueta pôsobí robustne a plasticky, no zároveň sa hrá so štruktúrou.

Bunda:

Bunda je ušitá z jednej hovädzej usne, čím vzniká nielen uzavretý materiálový cyklus, ale aj zjednotená vizuálna plocha. Tvar bundy vychádza z princípu kruhu, ktorý sa premieta do siluety predného i zadného dielu a najmä do nadrozmerných, zaoblených rukávov. Povrch bundy ostáva surový, čo podčiarkuje prirodzenosť a haptickú silu kože. Model tak nadobúda až sochársky charakter.

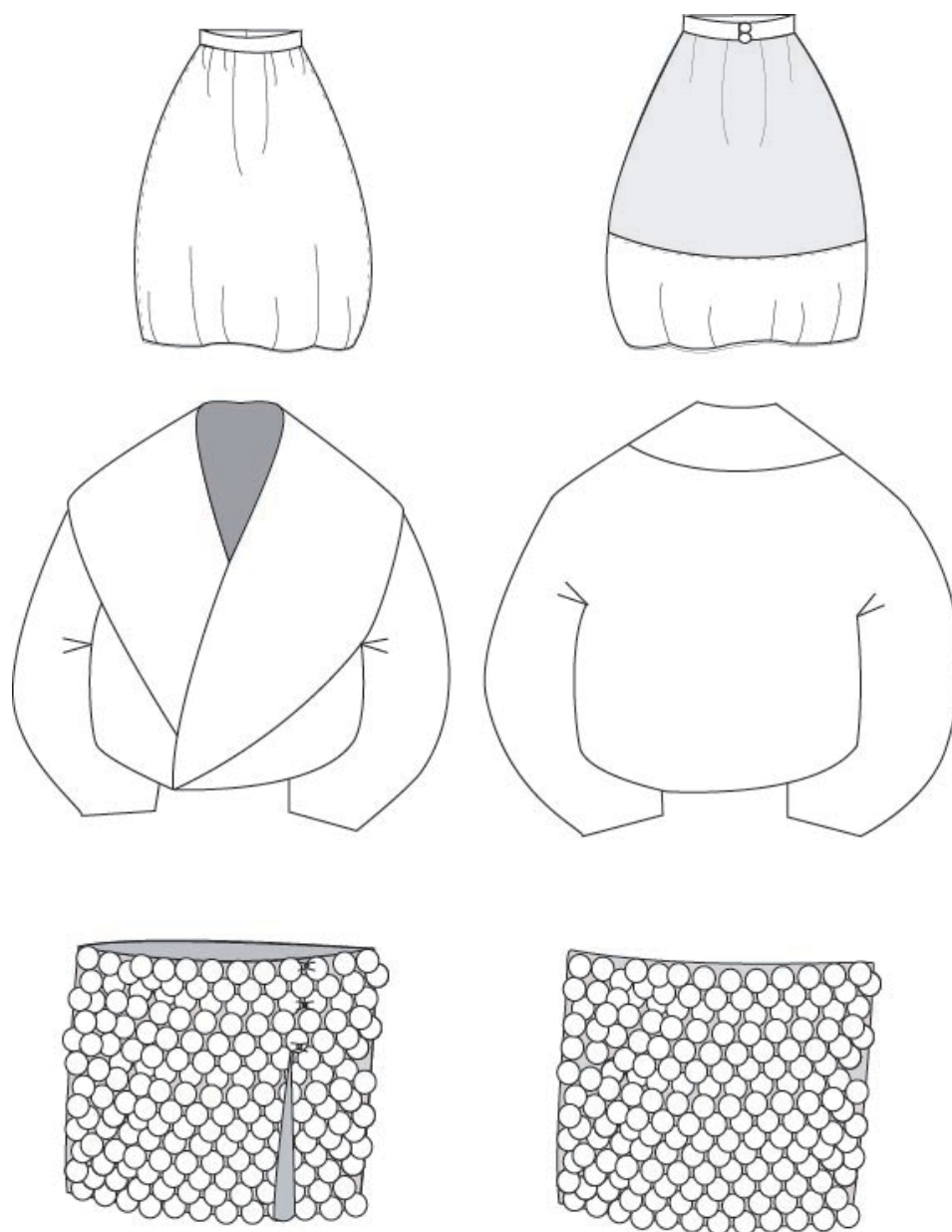
Top:

Top je z hodvábného saténu, potlačeného technikou sieťotlače. Motív bol navrhnutý autorsky a prevedený do finálnej formy prostredníctvom digitálne upravenej šablóny. Hodvábné zrkadlenie printu na lesklom povrchu kontrastuje s matnosťou bundy a vytvára jemný vizuálny prechod medzi tvrdou a mäkkou plochou.

Sukňa:

Sukňa je vyrobená zo secondhand kožuchov, z ktorých boli ručne vysekávané kruhové výseky a tie boli následne po radoch našité na podklad z hodvábného šifónu. Tento povrch pôsobí ako textilné brnenie alebo šupinová štruktúra a pri pohybe vytvára bohatý svetelný a objemový efekt. Celok je zároveň podšitý tým istým šifónom, čím vzniká vnútorná jednotnosť a mäkkosť pri nosení. Zapínanie sukne je riešené háčikmi.

LOOK_04 je materiálovo najkontrastnejším modelom kolekcie. Spája tvrdosť a surovosť kože s jemnosťou hodvábu, pričom každá vrstva odhaľuje iný spôsob spracovania kruhového motívu. Model sa tak stáva vizuálnym aj remeselným dialógom medzi prírodným, získaným a pretransformovaným.

Obrázek 81 Technický nákres, 4. model¹³⁷

¹³⁷ Zdroj: vlastní archiv

6.3.5 LOOK_05

Obrázek 82 Proces práce, 5. model- bunda¹³⁸Obrázek 83 Proces práce, 5. model- šaty¹³⁹

Piaty model kolekcie je založený na kontraste medzi jemnosťou a objemom, medzi krehkou fyzickosťou materiálu a monumentalitou siluety. Look sa skladá z dvoch vrstiev – spodných hodvábnych šiat a oversize bundy, pričom každá časť odevu v sebe nesie vlastnú výpovednú vrstvu.

Šaty:

Spodná vrstva pozostáva z hodvábnych saténových šiat, ktoré konštrukčne vychádzajú z topu použitého v predchádzajúcom looku, rozšíreného o zavinovaciú sukňu s drapériou. V snahe o zachovanie organickosti a prirodzeného rytmu bol autorský print aplikovaný

¹³⁸ Zdroj: vlastný archív

¹³⁹ Ibid.

až po dokončení šiat- priamo prstom na hotový model. Tento intímny spôsob nanášania potlače narúša mechanickosť a presnosť digitálnej tlače, čím sa látka stáva nositeľkou gestického záznamu tvorivého procesu. Všetky okraje šiat sú ručne zapravené ruličkovým švom.

Bunda:

Vrchný diel- objemná bunda je vyhotovená zo zmesového materiálu: 50 % bavlna a 50 % latex. Práve latex dodáva látke jedinečný vizuálny efekt. Pri manipulácii s materiálom vznikajú zámerné pokrčenia a nepravidelné štruktúry, ktoré evokujú prirodzené povrchové deformácie. Bunda má balónovú siluetu a je výrazne tvarovaná nielen materiálom, ale aj výplňou. Golier a léga sú plnené perím, čo pridáva na objeme a taktilite. Celok pôsobí ako mäkký ochranný obal, ktorý však nezakrýva, ale dopĺňa jemnosť šiat pod ním.

LOOK_05 sa zameriava na fyzickú prácu s látkou, osobnú stopu v potlači a hľadanie objemu nie prostredníctvom vrstiev, ale cez vzduch, pohyb a gestickosť materiálu.

Obrázek 84 Technický nákres, 5. model¹⁴⁰

¹⁴⁰Zdroj: vlastní archiv

6.3.6 LOOK_06

Obrázek 85 Proces práce, 6. model¹⁴¹

Závěrečný model kolekcie nadväzuje na už použité strihové riešenia a prehľbuje tému vrstvenia, geometrie a ručného spracovania. Strihovo vychádza z topu z LOOK_04 a polkruhovej, pôvodne balónovej sukne z LOOK_05, no v tomto prípade je transformovaný do úzkeho vrchného dielu a objemnejšej spodnej časti. 6. model tak uzatvára kolekciu jemným a vyváženým spôsobom- návratom k tvarovej čistote a remeselnému detailu.

Vrchný diel je zhotovený z čierneho hodvábného šifónu, ktorý voľne splýva pozdĺž trupu a jemne kopíruje líniu tela. Materiál ostáva vizuálne ľahký, no zároveň umožňuje tvarovanie a vrstvenie. V strihu je prítomná väzba na predchádzajúce modely – najmä na proporčný rytmus topu z LOOK_04 – čo vytvára kontinuitu naprieč kolekciou.

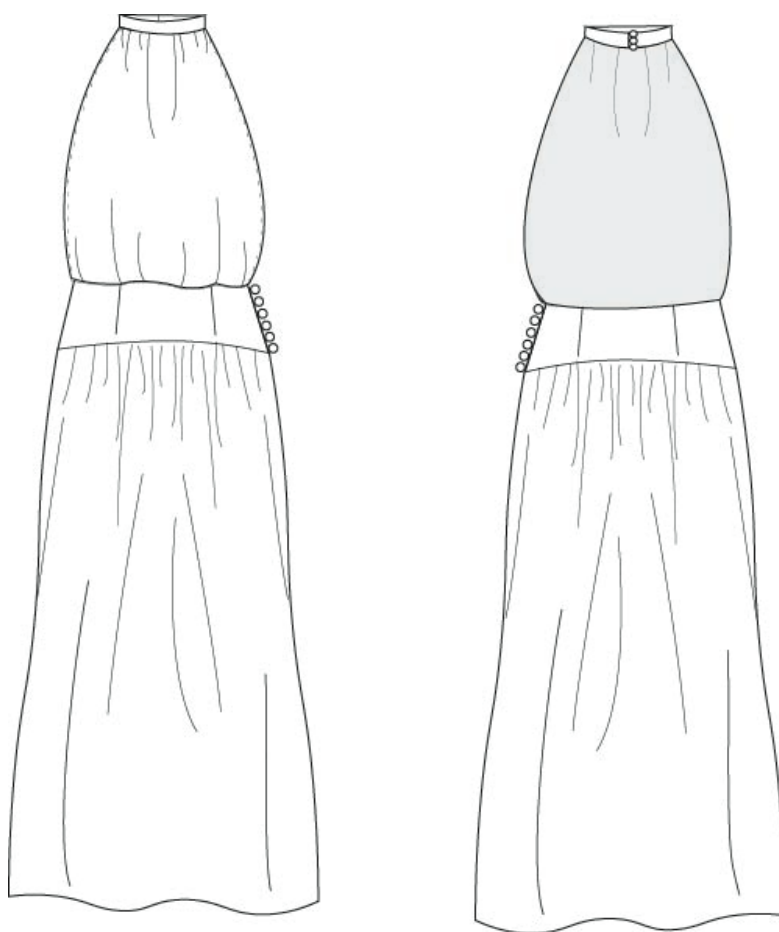
Spodnú časť modelu tvorí polkruhová sukňa, nariasená v bokoch, čím vzniká silueta s bočným objemom a prirodzeným padaním materiálu smerom nadol. Riasenie zároveň podporuje pohybovosť a plynulosť siluety. Dolný kraj sukne, ako aj všetky okraje šifónových vrstiev v tomto modeli, sú ručne zapravené – rovnako ako vo všetkých ostatných hodvábnych častiach kolekcie – čím sa podčiarkuje remeselný charakter odevu a rešpekt

¹⁴¹ Zdroj: vlastný archív

k materiálu.

Bočné zapínanie je riešené potiahnutými gombíkmi, ktoré sa objavujú aj v zapínaní sukne z LOOK_03. Tento detail je vizuálne čistý, elegantný a zároveň nadväzuje na prvky použité v predchádzajúcich modeloch.

LOOK_06 završuje kolekciu tichým gestom. Pracuje s jednoduchým tvarom, s prirodzenou dynamikou materiálu a s precíznou prácou rúk. Všetko podstatné je tu obsiahnuté v geste, tkanine a úmyselnej forme.

Obrázek 86 Technický nákres, 6. model¹⁴²

6.3.7 Topánky, doplnky

Topánky a kabelky ku kolekci vznikli v spolupráci s dizajnérom Arnoštom Mikuličkom. Súčasťou sú topánky, opasok a tašky, ktoré vizuálne aj funkčne dopĺňajú jednotlivé modely. Návrh topánok a opasku prebiehal formou konzultácií, s dôrazom na tvaroslovné prepojenie s odevmi a jednotný výraz kolekcie. Podrážka topánok je vytvorená do tvaru ruličky ako

¹⁴² Zdroj: vlastný archív

symbolické prepojenie s kruhovým strihovým riešením, ktoré je nosným princípom celej kolekcie. Taška, navrhnutá Arnoštom Mikuličkom ako samostatný dizajnerský objekt, je vyrobená z usne s chlpm. Jej povrch nesie prirodzené fľaky pripomínajúce vzor Polka Dot, čím nadväzuje na organickú inšpiráciu a motív prírody, ktorý je prítomný v celej kolekcií.

Obrázek 87 Proces práce, topánky¹⁴³

Obrázek 88 Proces práce, strih topánok¹⁴⁴

¹⁴³ Zdroj: vlastný archív

¹⁴⁴ Zdroj: vlastný archív

Súčasťou kolekcie sú aj pokrývky hlavy, ktoré majú tvar *sailor hat*¹⁴⁵. Tento prvok bol použitý už v predchádzajúcom semestri a v aktuálnej kolekcii sa objavuje ako materiálové a konceptuálne prepojenie. Výroba pokrývok predstavuje zároveň efektívne zhodnotenie zvyškových materiálov. Vyrábané sú z dvoch odlišných materiálov – z jemnej kozinky (kozej usne) a zo zmesi 50 % bavlny a 50 % latexu. Pokrývky hlavy dopĺňajú jednotlivé siluety a podporujú vizuálnu súdržnosť kolekcie. Obe pokrývky sú doplnené hodvábnou stužkou, ktorá je prevlečená cez kovové priechodky.

Obrázek 89 Proces tvorby pokrývok hlavy¹⁴⁶

Obrázek 90 Pokrývky hlavy¹⁴⁷

¹⁴⁵ *sailor hat* - preklad: „námornický klobúk“

¹⁴⁶ Zdroj: vlastný archív

¹⁴⁷ Zdroj: vlastný archív

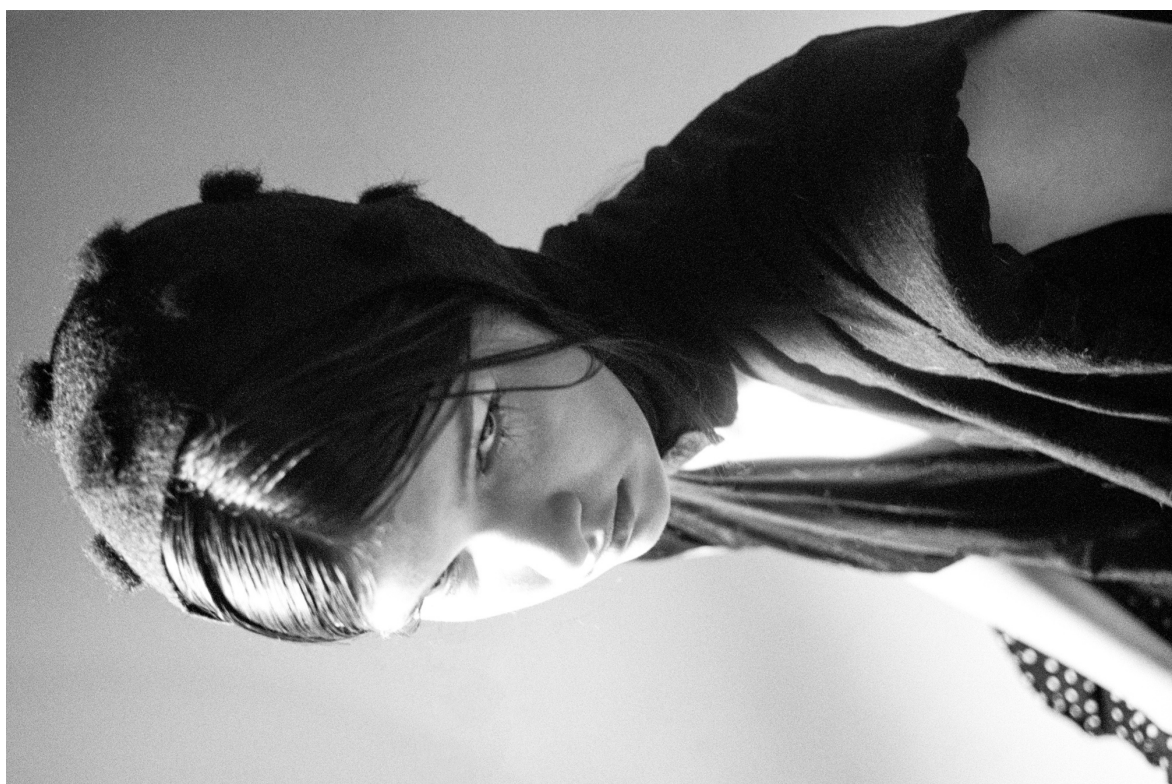
III PROJEKTOVÁ ČÁST

Fotografka: Dorota Jedináková

Scéna a světlo: Timotej Talapka

Modelky: Tamara Zingorova, Tatiana Jandurová, Anastasiia Lohvynenko

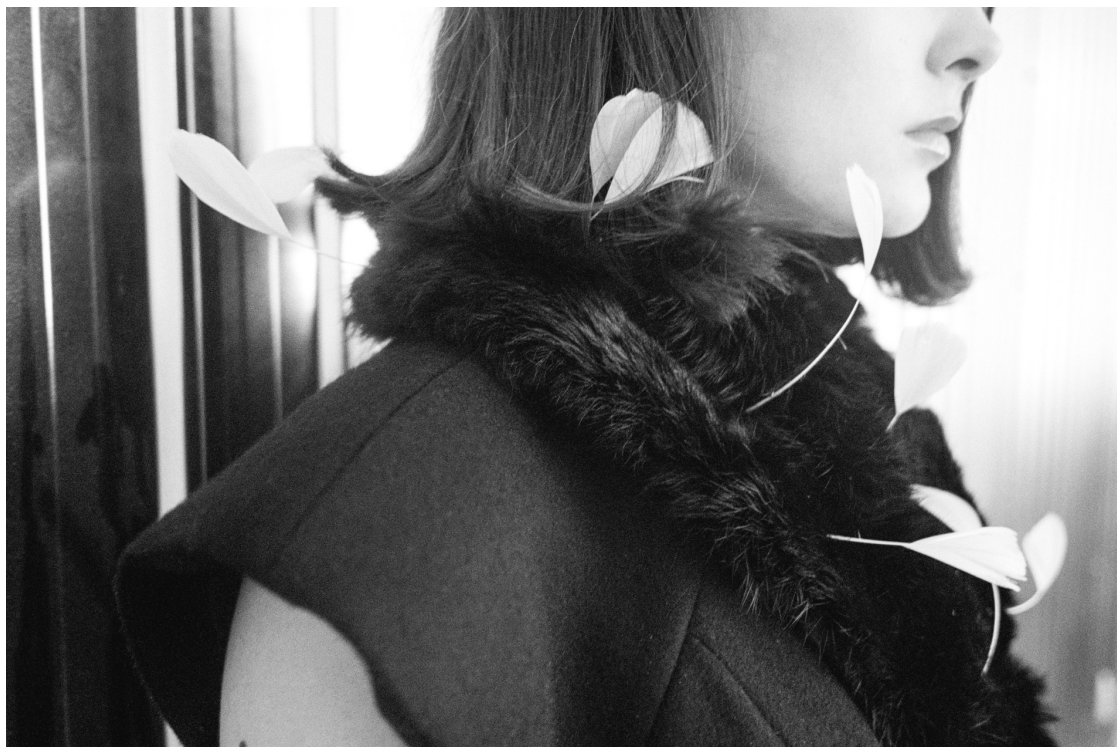

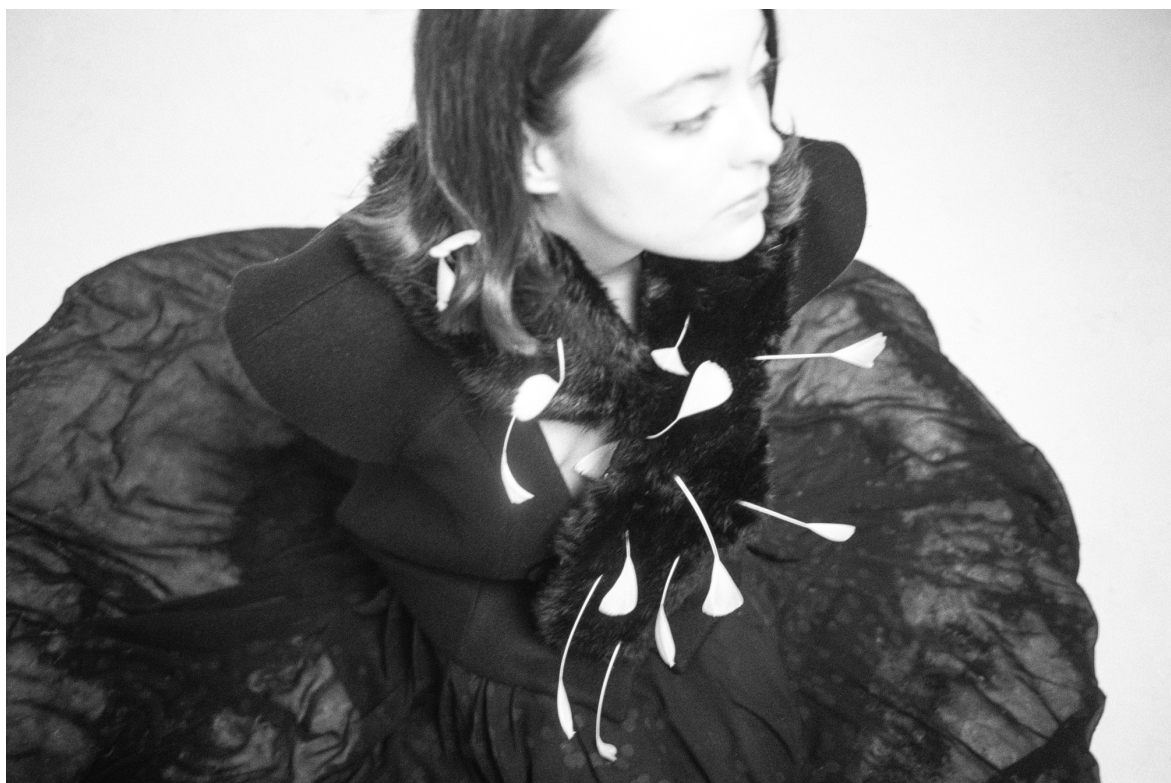

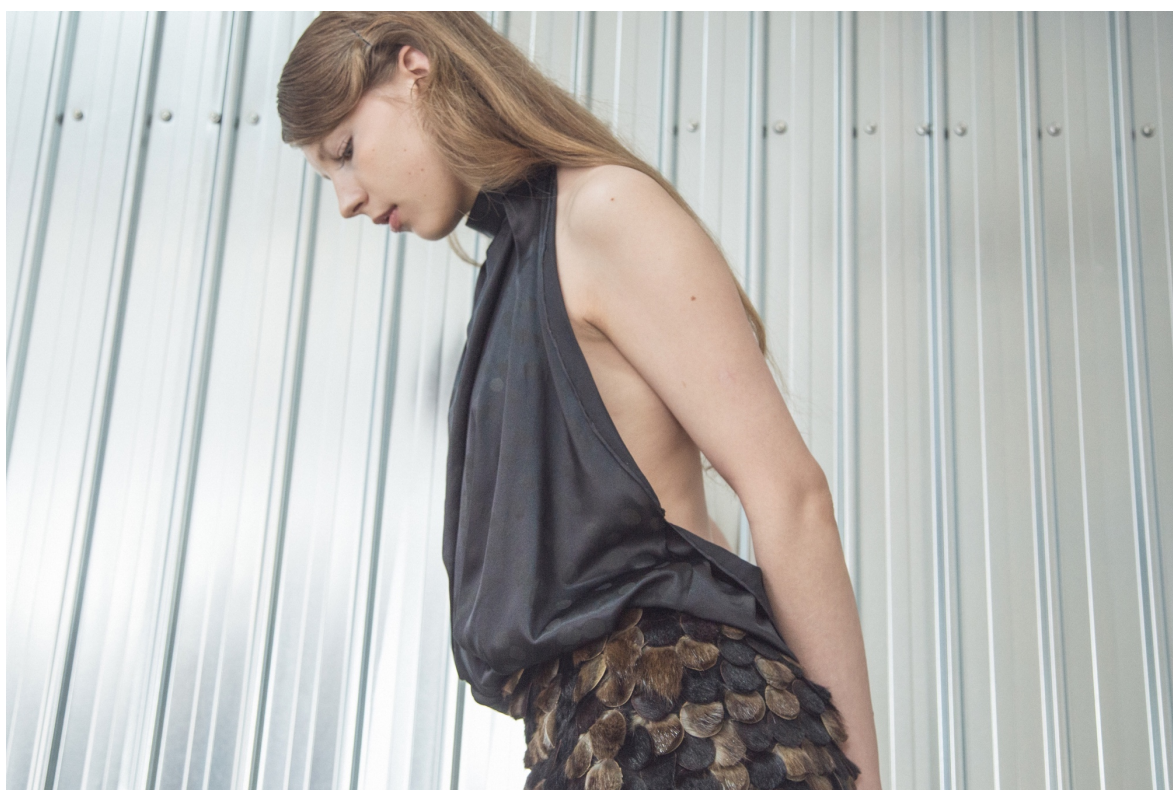

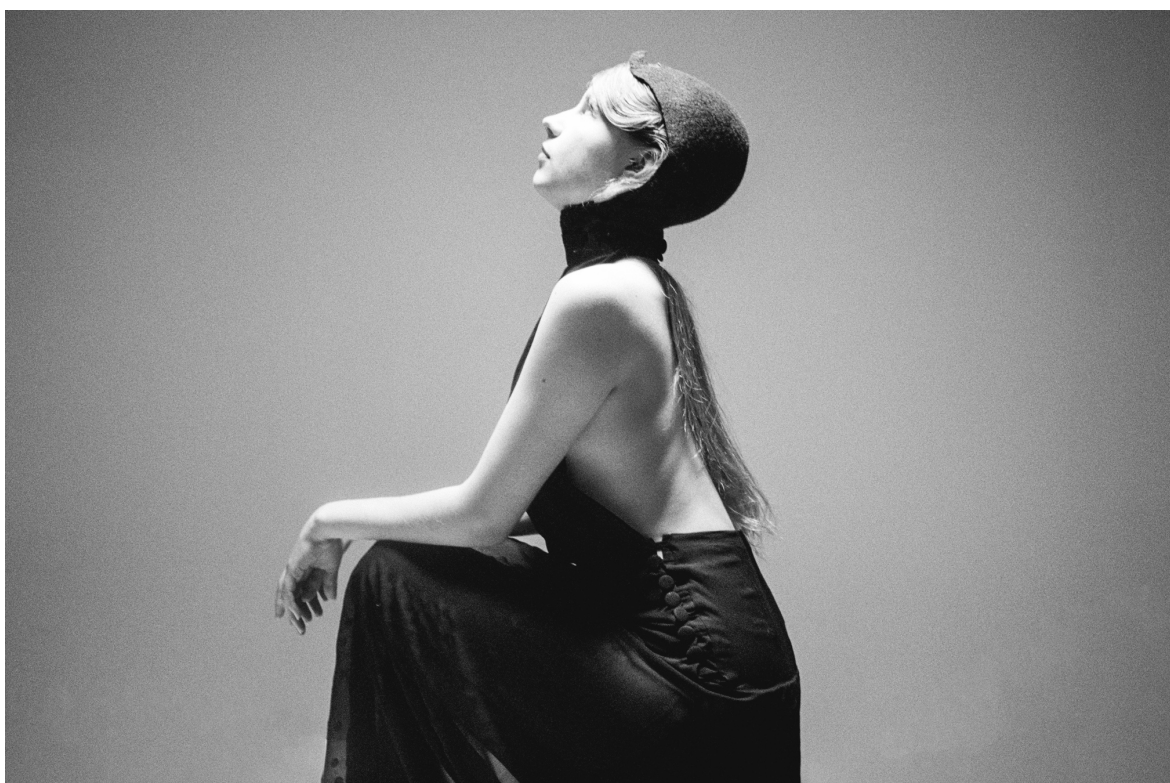

ZÁVER

Cieľom tejto bakalárskej práce bolo preskúmať a interpretovať fenomén bodkovaného vzoru v módnom dizajne, a to nielen v jeho historickom a kultúrnom kontexte, ale aj prostredníctvom súčasného analytického výskumu a autorskej návrhovej kolekcie. Vznikol tak ucelený pohľad na Polka Dot ako vizuálny a symbolický prvok, ktorý si opakovane nachádza miesto v kolekciách rôznych dekád – od nostalgických návratov až po súčasné progresívne premeny.

Chronologická analýza vývoja bodkovaného motívu potvrdila jeho premenlivosť a prispôsobivosť estetickým aj ideologickým zmenám. V praktickej časti práce bola táto téma prepojená s experimentálnym prístupom ku kruhovému strihovému riešeniu, ktoré nadviazalo na vizuálny rytmus samotného vzoru. Vznikla tak autorská kolekcia, ktorá sa opiera o prácu s už existujúcimi materiálmi, ale zároveň prináša nové kontexty vrstvenia, konštrukcie a remeselného detailu.

Súčasťou práce bola aj dátová analýza ktorá naznačovala trajektóriu nárastu obľúbenosti Polka Dot pre sezónu jar/leto 2025. Táto analýza bola potvrdená zo zdroja Tagwalk, ktorá ukázala aktuálny trendový nárast výskytu bodiek v kolekciách SS25 až o 185 %. Tento fakt poukazuje na relevanciu zvolenej témy v súčasnom módnom diskurze a zároveň posilňuje zámer autorského výskumu, ktorý reflektuje nielen estetické, ale aj vývojové súvislosti vizuálnych motívov.

Výsledná kolekcia je dôkazom, že aj na prvý pohľad banálny a známy prvok môže byť znovu objavený, ak sa k nemu pristupuje so zámerom reinterpretácie a vedomej práce s formou. Bodka sa tak v tejto práci stala nielen vzorom, ale aj konceptuálnym východiskom pre hľadanie nového jazyka v odeve.

SEZNAM POUŽITÉ LITERATURY

ALEXANDER, Ella. Vuitton And Kusama. Online. In: . 2012. Dostupné z: <https://www.vogue.co.uk/gallery/louis-vuitton-unveils-yayoi-kusama-collection>. [cit. 2024-12-22].

ALBRECHTSEN, Nicky. Móda 20. století: nadčasové retro pro váš šatník. Universum. Praha: Universum, 2015. ISBN 978-80-242-4907-0.

ARGUN, Elin- Atlanta. Creating Infinity: Yayoi Kusama & Louis Vuitton. Online. In: . 2024. Dostupné z: <https://www.myartbroker.com/artist-yayoi-kusama/articles/creating-infinity-yayoi-kusama-louis-vuitton>. [cit. 2024-12-22].

BOLTON, Andrew. Rei Kawakubo/Comme des Garçons: Art of the In-Between. Metropolitan Museum of Art, 2017. ISBN 1588396207.
BUTLER, Rex. Rei Kawakubo: For and Against Fashion. BLOOMSBURY VISUAL ARTS, 2024. ISBN 1350355291.

COFFEE, Kiera. What Are Polka Dots: A History Lesson in Fashion. Online. In: . 2024. Dostupné z: <https://www.shutterstock.com/blog/polka-dotspattern-history>. [cit. 2024-12-21].

ENGLISH, Bonnie. Japanese Fashion Designers. Bloomsbury Publishing, 2018. ISBN 1350088145.

GRINBERG, Emanuella a WEINBERGER, Hannah. Partners by design: Isabel and Ruben Toledo. Online. In: . 2012. Dostupné z: <https://edition.cnn.com/2012/07/05/living/isabel-ruben-toledo/index.html>. [cit. 2024-12-24].

KAWAMURA, Yuniya. The Japanese Revolution in Paris Fashion (Dress, Body, Culture). Berg Publishers, 2004. ISBN 978-1859738153.
KCI. Fashion History from the 18th to the 20th Century. Taschen, 2019. ISBN 9783836577915.

KOHOUTEK, Jiří, NOVÁK, Josef, a další. ČESKÝ TEXTIL-Tradice a perspektivy. Online. ATOK, 2015. Dostupné z: <https://atok.cz/doc/Publikace-Cesky-textil.pdf>. [cit. 2024-12-21].

KUSAMA, Yayoi. Infinity Net. Tate Publishing, 2013. ISBN 1849762139.

MKSR, Admin. Modrotlač zapísaná do UNESCO Reprezentatívneho zoznamu nehmotného kultúrneho dedičstva ľudstva. Online. Ministerstvo Kultúry Slovenskej Republiky. 2020. Dostupné z: <https://www.culture.gov.sk/ministerstvo/medialny-servis/aktuality-ministerstva-kultury/modrotlac-zapisana-do-unesco-reprezentativneho-zoznamu-nehmotneho-kulturneho-dedicstva-ludstva/>. [cit. 2024-12-14].

MOTTA, Giovanna a BIAGINI, Antonello (ed.). Fashion through History: Costumes, Symbols, Communication. Cambridge Scholars Publishing, 2018. ISBN 978-1-5275-0344-1.

NIGHTGOWN. Online. 2009. Dostupné z: <https://collections.vam.ac.uk/item/O234884/nightgown-unknown/>. [cit. 2024-11-03].

NAKAMICHI, Tomoko. Pattern Magic. Laurence King Publishing, 2010. ISBN 978-1856697057.

OHRN-MCDANIEL, Linda. Shape creating shape. Online. International Journal of Fashion Design, Technology and Education. 2013, roč. 6, č. 2, s. 82-88. ISSN 1754-3266. Dostupné z: <https://doi.org/10.1080/17543266.2013.793743>. [cit. 2024-11-27].

PETŘÍČKOVÁ, Kristýna. 2. Klasický starověký oděv v centrálním Středomoří - Řecko. 2020.

PETŘÍČKOVÁ, Kristýna. 2. Klasický starověký oděv v centrálním Středomoří - Řím. 2020.

PETŘÍČKOVÁ, Kristýna. 4. Odívání renesanční Evropy Španělsko II. Juan de Alcega: Libro de Geometria, Práctica y Traça. 2021.

PH. D. PETŘÍČKOVÁ, Kristýna. Vrcholné baroko 1. 2021.

POLKA DOT. Online. Dictionary Cambridge. Dostupné z: <https://dictionary.cambridge.org/dictionary/english/polka-dot>. [cit. 2024-11-16].

Perry Ellis: Spring 1993, ready to wear. Online. In: . Dostupné z: <https://www.vogue.com/fashion-shows/spring-1993-ready-to-wear/perry-ellis>. [cit. 2024-12-24].

RAPAIĆ, Jelisaveta. DELUSIONAL: Valentýna Janů. Online. In: . 2024. Dostupné z: <https://www.umrian.gallery/valentyna-janu>. [cit. 2024-12-22].

SEARLE, Adrian. Full circle: the endless attraction of Damien Hirst's spot paintings. Online. In: . 2012. Dostupné z: <https://www.theguardian.com/artanddesign/2012/jan/12/damien-hirst-spot-paintings-review>. [cit. 2024-12-22].

STEELE, Valerie a MEARS, Patricia. Isabel Toledo: Fashion from the Inside Out. Yale University Press, 2009. ISBN 9780300145830.

TURNER WILCOX, R. The Mode in Furs: A Historical Survey with 680 Illustrations. Dover Publications, 2010. ISBN 978-0486478722.

WHY MEN LIKE STRAIGHT LINES AND WOMEN LIKE POLKA DOTS: Gender and Visual Psychology. Psyche Books; Reprint edition, 2014. ISBN 978-1846948572.

ZWOLAN, Madeleine. 1880. Online. In: Dostupné z: <https://fashionhistory.fitnyc.edu/1880-2/>. [cit. 2024-12-21].

SEZNAM OBRÁZKŮ

Obrázek 1 Ryba Panther Grouper	14
Obrázek 2 Pes Dalmantínek	14
Obrázek 3 šlachtičné s hermelínom	16
Obrázek 4 Nočná košeľa, imitácia hermelínu, 18. storočie	17
Obrázek 5 Technika Shibori	18
Obrázek 6 Revue de la Mode, Polka Dot šaty	19
Obrázek 7 Flapper Girls	20
Obrázek 8 Minnie Mouse.....	21
Obrázek 9 Norma Smallwood, 1926.....	21
Obrázek 10 Film <i>Sedmikrásky</i>	22
Obrázek 11 Elsa Schiaparelli, 1935	23
Obrázek 12 Dior, 1954.....	24
Obrázek 13 Premiéra filmu <i>Páni majú radšej blondínky</i>	25
Obrázek 14 Balenciaga, 1958	25
Obrázek 15 Mary Quant, 1964.....	26
Obrázek 16 Pierre Cardin s modelkami po prehliadke, Paríž 1967	27
Obrázek 17 Paco Rabanne	27
Obrázek 18 Londýnske policajtky, 1969	28
Obrázek 19 Šaty od Ossie Clark s potlačou od Celie Birtwell, 1970	29
Obrázek 20 Jean-Charles de Castelbajac, 1983	30
Obrázek 21 Vivienne Westwood, Mini-Crini kolekcia	31
Obrázek 22 Rei Kawakubo od Peter Lindberg	32
Obrázek 23 Moschino, 1991	33
Obrázek 24 Perry Ellis, 1993	34
Obrázek 25 Dolce Gabbana, 1992	35
Obrázek 26 Vývoj percentuálneho výskytu vzoru Polka Dot v kolekciách jar/leto ready-to-wear (2001-2025).....	37
Obrázek 27 Počet dizajnérov podľa výskytu vzoru Polka Dot	38
Obrázek 28 Dolce & Gabbana 2014, 2019, 2024	40
Obrázek 29 Comme des Garçons 2010, 2014, 2020.....	41
Obrázek 30 Marc Jacobs, 1998-2024.....	42
Obrázek 31 Marc Jacobs, Polka Dot.....	43
Obrázek 32 Moschino 2015, 2019, 2025	43
Obrázek 33 Valentino, Spring 2011	44

Obrázek 34 Richard Quinn, Spring 2022.....	45
Obrázek 35 Carolina Herrera, Spring 2019	46
Obrázek 36 nárast použitia Polka Dot SS25 vs SS24.....	47
Obrázek 37 Najfrekventovanejšie farby	47
Obrázek 38 Styling Polka Dot	48
Obrázek 39 Proporcia Polka Dot v modeloch značiek SS25.....	48
Obrázek 40 Kusama vo svojom štúdiu, 1960	49
Obrázek 41 Kusama happening, 1967 New York	50
Obrázek 42 Louis Vuitton X Yayoi Kusama, 2012.....	51
Obrázek 43 Louis Vuitton, Paríž	52
Obrázek 44 Louis Vuitton X Yayoi Kusama, 2023.....	53
Obrázek 45 Spot Painting, 1986	54
Obrázek 46 Dot Boot, 2002	55
Obrázek 47 Delusion, 2024	56
Obrázek 48 Výstava Delusion, 2024	57
Obrázek 49 Plstenie vlnou	59
Obrázek 50 Galantérne a iné aplikácie	60
Obrázek 51 Vysekávanie raznicou	60
Obrázek 52 Sieťotlač	61
Obrázek 53 Peplos	62
Obrázek 54 Polkruové strihové riešenie tógy	63
Obrázek 55 Surcoat Marie Brabantskej	63
Obrázek 56 Vertugado	64
Obrázek 57 Plagát Madeleine Vionnet	65
Obrázek 58 Vionnet nočné košele, 1931.....	66
Obrázek 59 Packing dress, 1988.....	67
Obrázek 60 Pattern Magic	68
Obrázek 61 Issey Miyake a jeho kruhové strihové riešenia	68
Obrázek 62 Issey Miyake, ENCLOTHE	69
Obrázek 63 Junya Watanabe, 1998.....	69
Obrázek 64 Comme des Garçons, 2017.....	70
Obrázek 65 Výroky Rei Kawakubo.....	71
Obrázek 66 Moodboard	72
Obrázek 67 Výber materiálov	73
Obrázek 68 hľadanie materiálov po tisíci krát.....	74

Obrázek 69 Hľadanie tvarov a siluet	75
Obrázek 70 Obsah skicáru	75
Obrázek 71 Line-up	76
Obrázek 72 Proces práce, 1. model.....	77
Obrázek 73 Technický nákres, 1. model.....	78
Obrázek 74 Proces práce, 2. model.....	79
Obrázek 75 Technický nákres, 2. model.....	80
Obrázek 76 Proces práce, 3. model.....	81
Obrázek 77 Základ potlače- dierkovanie do papiera	82
Obrázek 78 Technický nákres, 3. model.....	82
Obrázek 79 Proces tvorby sukne, 4. model.....	83
Obrázek 80 Proces tvorby bundy, 4. model	83
Obrázek 81 Technický nákres, 4. model.....	85
Obrázek 82 Proces práce, 5. model- bunda	86
Obrázek 83 Proces práce, 5. model- šaty	86
Obrázek 84 Technický nákres, 5. model.....	88
Obrázek 85 Proces práce, 6. model.....	89
Obrázek 86 Technický nákres, 6. model.....	90
Obrázek 87 Proces práce, topánky	91
Obrázek 88 Proces práce, strih topánok.....	91
Obrázek 89 Analýza.....	136

SEZNAM ZDROJŮ OBRÁZKŮ

Obrázek 1. Ryba Panther Grouper

SCHOFIELD, P.J. *Chromileptes altivelis*. Online. In: USGS. 2015, 2021. Dostupné z: <https://nas.er.usgs.gov/queries/factsheet.aspx?SpeciesID=966>. [cit. 2024-12-20].

Obrázek 2. Pes Dalmantíne

Dalmatian History: From Carriage Dogs to Firehouse Mascots. Online. In: FLAIM, Denise. American Kennel Club. 2024. Dostupné z: <https://www.akc.org/expert-advice/dog-breeds/dalmatian-history/>. [cit. 2024-12-20].

Obrázek 3. šlachtičné s hermelínom

TURNER WILCOX, R. *The Mode in Furs: A Historical Survey with 680 Illustrations*. Dover Publications, 2010. ISBN 978-0486478722.

Obrázek 4. Nočná košeľa, imitácia hermelínu, 18. storočie

Nightgown. Online. 2009. Dostupné z: <https://collections.vam.ac.uk/item/O234884/nightgown-unknown/>. [cit. 2024-11-03].

Obrázek 5. Technika Shibori

VAN DEN BOS, Lise [@lise.vandenbos]. *Playing with Shibori techniques and natural dyes*. Online. 2022. Dostupné z: https://www.instagram.com/p/CaZ3NszISBk/?img_index=1. [cit. 2024-12-22].

Obrázek 6. Revue de la Mode, Polka Dot šaty

ZWOLAN, Madeleine. 1880. Online. In: Dostupné z: <https://fashionhistory.fitnyc.edu/1880-2/>. [cit. 2024-12-21].

Obrázek 7. Flapper Girls

1920s Flappers and It Girls. Online. In: . Dostupné z: <https://iandrummondvintage.com/en-eu/blogs/fashion-history/1920s-flappers-and-it-girls>. [cit. 2024-12-22].

Obrázek 8. Minnie Mouse

Minnie Mouse 1930. Online. In: Dostupné z: <https://www.flickr.com/photos/randar/14151838675>. [cit. 2024-12-21].

Obrázek 9. Norma Smallwood, 1926

Norma Smallwood. Online. In: . Dostupné z: <https://imageevent.com/rgold/rgoldcollectionmissamerica.jsessionid=vao0v4zlu1.dog?p=1&n=1&m=-1&c=4&l=0&w=4&s=0&z=9>. [cit. 2024-12-22].

Obrázek 10. Film *Sedmikrásky*

Sedmikrásky. Online. In: . Dostupné z: <https://www.csfd.sk/film/1542-sedmokrasky/galeria/?page=3>. [cit. 2024-12-22].

Obrázek 11. Elsa Schiaparelli, 1935

Dress: Elsa Schiaparelli, 1935, The Goldstein Museum of Design. Online. In: . 2013. Dostupné z: <https://omgthatdress.tumblr.com/post/44805028786/dress-elsa-schiaparelli-1935-the-goldstein>. [cit. 2024-12-22].

Obrázek 12. Dior, 1954

Dior: Best selling dress, 1954. Online. In: . Dostupné z: <https://agnautacouture.com/2015/04/19/polka-dots-always-in-fashion/>. [cit. 2024-12-22].

Obrázek 13. Premiéra filmu *Páni mají radšej blondínky*

Marilyn and Jane Get What They Want: Gentlemen Prefer Blondes (1953). Online. In: . 2020, 2022. Dostupné z: <https://vanguardofhollywood.com/gentlemen-prefer-blondes/>. [cit. 2024-12-22].

Obrázek 14. Balenciaga, 1958

Balenciaga: photo by Tom Kublin, Harper's Bazaar UK, May 1958. Online. In: . 2020. Dostupné z: <https://www.flickr.com/photos/skorver1/50302691227/in/album-72157624614175879>. [cit. 2024-12-22].

Obrázek 15. Mary Quant, 1964

Model wearing a Mary Quant dress: 1964, England. Online. In: . Dostupné z: <https://www.vam.ac.uk/articles/an-introduction-to-1960s-fashion>. [cit. 2024-12-22].

Obrázek 16. Pierre Cardin s modelkami po prehliadke, Paříž 1967

Pierre Cardin: flanked by models after 1967 show in Paris. Online. In: . 2020. Dostupné z: <https://www.theguardian.com/fashion/2020/dec/29/pierre-cardin-helped-define-modernity-in-the-1960s-and-beyond>. [cit. 2024-12-22].

Obrázek 17. Paco Rabanne

Paco Rabanne. Online. In: . 2017. Dostupné z: <https://www.rtve.es/noticias/20170608/paco-rabanne-metalurgico-moda/1561925.shtml>. [cit. 2024-12-22].

Obrázek 18. Londýnske policajtky, 1969

City of London Police. Online. In.: 2015. Dostupné z: <https://www.flickr.com/photos/31363949@N02/16564049699>. [cit. 2024-12-22].

Obrázek 19. Šaty od Ossie Clark s potlačou od Celie Birtwell, 1970

Ingrid Boulting: wearing a dress by Ossie Clark with print by Celia Birtwell, 1970. Online. In.: . Dostupné z: <https://www.formidablemag.com/ossie-clark/>. [cit. 2024-12-22].

Obrázek 20. Jean-Charles de Castelbajac, 1983

Jean Charles de Castelbajac: Spring/Summer 1983. Online. In.: Dostupné z: <https://usominne.tumblr.com/post/167574557999/archivings-jean-charles-de-castelbajac#>. [cit. 2024-12-22].

Obrázek 21. Vivienne Westwood, Mini-Crini kolekcia

VIVIENNE WESTWOOD MINI-CRINI COLLECTION: SPRING/SUMMER 1985 | PHOTOGRAPHY DECLAN RYAN. Online. In.: 2017. Dostupné z: <https://www.strip-project.com/archive/sarah-stockbridge-british-museum-vivienne-westwood-mini-crini-collection-spring-summer-1985-photography-declan-ryan/976?tmpl=component>. [cit. 2024-12-22].

Obrázek 22. Rei Kawakubo od Peter Lindberg

BOLTON, Andrew. *Rei Kawakubo/Comme des Garçons: Art of the In-Between*. Metropolitan Museum of Art, 2017. ISBN 1588396207.

Obrázek 23. Moschino, 1991

Marc Jacobs. Online. In.: Dostupné z: <https://www.vogue.com/fashion-shows/designer/marc-jacobs>. [cit. 2024-12-22].

Obrázek 24. Perry Ellis, 1993

Perry Ellis: SPRING 1993 READY-TO-WEAR. Online. In.: Dostupné z: <https://www.vogue.com/fashion-shows/spring-1993-ready-to-wear/perry-ellis>. [cit. 2024-12-22].

Obrázek 25. Dolce Gabbana, 1992

Dolce & Gabbana: SPRING 1992 READY-TO-WEAR. Online. In.: Dostupné z: <https://www.vogue.com/fashion-shows/spring-1992-ready-to-wear/dolce-gabbana>. [cit. 2024-12-22].

Obrázek 26. Vývoj percentuálneho výskytu vzoru Polka Dot v kolekciách jar/leto ready-to-wear (2001-2025)

Vlastné spracovanie podľa údajov z *Vogue Runway*. 2025. vid' Príloha 1: Analýza Polka Dot 2001-2025.

Obrázek 27. Počet dizajnérov podľa výskytu vzoru Polka Dot

Vlastné spracovanie podľa údajov z *Vogue Runway*. 2025. vid' Príloha 1: Analýza Polka Dot 2001-2025.

Obrázek 28. Dolce & Gabbana 2014, 2019, 2024

Dolce & Gabbana. Online. In: <https://www.vogue.com/fashion-shows/designer/d-g>. Dostupné z: <https://www.vogue.com/fashion-shows/designer/d-g>. [cit. 2025-05-08].

Obrázek 29. Comme des Garçons 2010, 2014, 2020

Comme des Garçons. Online. In: *Vogue Runway*. Dostupné z: <https://www.vogue.com/fashion-shows/designer/comme-des-garcons>. [cit. 2025-05-08].

Obrázek 30. Marc Jacobs, 1998-2024

Marc Jacobs. Online. In: *Vogue Runway*. Dostupné z: <https://www.vogue.com/fashion-shows/designer/marc-jacobs>. [cit. 2024-12-22].

Obrázek 31. Marc Jacobs, Polka Dot

Marc Jacobs. Online. In: *Vogue Runway*. Dostupné z: <https://www.vogue.com/fashion-shows/designer/marc-jacobs>. [cit. 2025-05-21].

Obrázek 32. Moschino 2015, 2019, 2025

Moschino. Online. In: *Vogue Runway*. Dostupné z: <https://www.vogue.com/fashion-shows/designer/moschino>. [cit. 2025-05-08].

Obrázek 33. Valentino, Spring 2011

Valentino, Spring 2011. Online. In: *Vogue Runway*. Dostupné z: <https://www.vogue.com/fashion-shows/spring-2011-ready-to-wear/valentino>. [cit. 2025-05-08].

Obrázek 34. Richard Quinn, Spring 2022

Richard Quinn, Spring 2022. Online. In: *Vogue Runway*. Dostupné z: <https://www.vogue.com/fashion-shows/spring-2022-ready-to-wear/richard-quinn>. [cit. 2025-05-08].

Obrázek 35. Carolina Herrera, Spring 2019

Carolina Herrera, Spring 2019. Online. In: Vogue Runway. Dostupné z: <https://www.vogue.com/fashion-shows/spring-2019-ready-to-wear/carolina-herrera>. [cit. 2025-05-08].

Obrázek 36. nárast použitia Polka Dot SS25 vs SS24

The data has spoken ! Invest in Polka dots!. Online. Dostupné z: https://www.instagram.com/p/DJ6Ak-NtDdo/?img_index=1. [cit. 2025-05-22].

Obrázek 37. Najfrekventovanejšie farby

The data has spoken ! Invest in Polka dots!. Online. Dostupné z: https://www.instagram.com/p/DJ6Ak-NtDdo/?img_index=1. [cit. 2025-05-22].

Obrázek 38. Styling Polka Dot

The data has spoken ! Invest in Polka dots!. Online. Dostupné z: https://www.instagram.com/p/DJ6Ak-NtDdo/?img_index=1. [cit. 2025-05-22].

Obrázek 39. Proporcia Polka Dot v modeloch značiek SS25

The data has spoken ! Invest in Polka dots!. Online. Dostupné z: https://www.instagram.com/p/DJ6Ak-NtDdo/?img_index=1. [cit. 2025-05-22].

Obrázek 40. Kusama vo svojom štúdiu, 1960

KUSAMA, Yayoi. *Infinity Net*. Tate Publishing, 2013. ISBN 1849762139.

Obrázek 41. Kusama happening, 1967 New York

Yayoi Kusama: happening in 1967 in New York. Online. In: 2023. Dostupné z: <https://english.elpais.com/culture/2023-06-25/polka-dots-pumpkins-luxury-goods-and-infinite-selfies-yayoi-kusama-the-artist-we-deserve.html>. [cit. 2024-12-22].

Obrázek 42. Louis Vuitton X Yayoi Kusama, 2012

ALEXANDER, Ella. Vuitton And Kusama. Online. In: 2012. Dostupné z: <https://www.vogue.co.uk/gallery/louis-vuitton-unveils-yayoi-kusama-collection>. [cit. 2024-12-22].

Obrázek 43. Louis Vuitton, Paríž

The Eiffel Tower Had a Baby!. Online. In: 2023. Dostupné z: https://myfrenchcountryhomemagazine.com/eiffel-tower-baby/?utm_source=Klaviyo&utm_medium=email&utm_campaign=Eiffel+tower+had+a+baby&_kx=7z8OzxWg_v_V2oNzsf4wQn4yzrtiQy5i9FSq5Hj0p6s%3D.MWCDwG. [cit. 2025-01-08].

Obrázek 44. Louis Vuitton X Yayoi Kusama, 2023

Louis Vuitton overhauls stores with Yayoi Kusama polka-dots and life-like animatronics. Online. In: . 2023. Dostupné z: <https://www.dezeen.com/2023/01/15/louis-vuitton-yayoi-kusama-polkadots-stores/>. [cit. 2024-12-22].

Obrázek 45. Spot Painting, 1986

DAMIEN HIRST: The Complete Spot Paintings 1986–2011. Online. In: . Dostupné z: <https://gagosian.com/exhibitions/2012/damien-hirst-the-complete-spot-paintings-1986-2011-new-york/>. [cit. 2024-12-22].

Obrázek 46. Dot Boot, 2002

Dot Boot. Online. In: THE MET. 2024. Dostupné z: <https://www.metmuseum.org/art/collection/search/88649>. [cit. 2024-12-22].

Obrázek 47. Výstava Delusion, 2024

DELUSIONAL: Valentýna Janů. Online. In: . 2024. Dostupné z: <https://www.umrian.gallery/valentina-janu>. [cit. 2024-12-22].

Obrázek 48. Plstenie vlnou

Zdroj: vlastný archív

Obrázek 49. Galantérne a iné aplikácie

Zdroj: vlastný archív

Obrázek 50. Vysekávanie raznicou

Zdroj: vlastný archív

Obrázek 51. Sieťotlač

Zdroj: vlastný archív

Obrázek 52. Peplos

PEPLOS. Online. In: . Dostupné z: <https://blog.stephens.edu/arh101glossary/?glossary=peplos>. [cit. 2024-12-22].

Obrázek 53. Polkruové strihové riešenie tógy

PETŘÍČKOVÁ, Kristýna. 2. *Klasický starověký oděv v centrálním Středomoří - Řím.* 2020.

Obrázek 54. Surcoat Marie Brabantskej

Marriage of Philip and Marie of Brabant. Online. In: . Dostupné z: https://en.wikipedia.org/wiki/Philip_III_of_France#/media/File:Marriage_of_Philip_and_Marie_of_Brabant.jpg. [cit. 2024-12-22].

Obrázek 55. Vertugado

Probably the earliest depiction of the Spanish verdugado: 1470–1480. Online. In: . Dostupné z: https://en.wikipedia.org/wiki/Farthingale#/media/File:Pedro_García_de_Benabarre_St_John_Retablo_Detail.jpg. [cit. 2024-12-22].

Obrázek 56. Plagát Madeleine Vionnet

Madeleine Vionnet: Première saison 1924. Online. In: . 2022. Dostupné z: <https://www.coupefileart.com/post/madeleine-vionnet-1876-1975-l-architecte-de-la-couture>. [cit. 2024-12-22].

Obrázek 57. Vionnet nočné košele, 1931

Vionnet's pink crêpe nightgowns. Online. In: . 2012. Dostupné z: <https://www.vanityfair.com/hollywood/photos/2012/11/downton-abbey-lady-mary-vionnet>. [cit. 2024-12-22].

Obrázek 58. Packing dress, 1988

Circle Packing Dress: Isabel Toledo. Online. In: . 2010. Dostupné z: <http://www.threadforthought.net/flattening-fashion/circle-packing-dress-isabel-toledo/>. [cit. 2024-12-22].

Obrázek 59. Pattern Magic

NAKAMICHI, Tomoko. *Pattern Magic*. Laurence King Publishing, 2010. ISBN 978-1856697057.

Obrázek 60. Issey Miyake a jeho kruhové strihové riešenia

Issey Miyake. Online. In: . Dostupné z: <https://www.vogue.com/fashion-shows/designer/issey-miyake>. [cit. 2024-12-22].

Obrázek 61. Issey Miyake, ENCLOTHE

"ENCLOTHE SILK" [@isseymiyakeofficial]. Online. 2024. Dostupné z: instagram, <https://www.instagram.com/reel/C8y9ru2yHNw/>. [cit. 2024-12-22].

Obrázek 62. Junya Watanabe, 1998

J. Wantanbe. Online. In.: Dostupné z: <https://sk.pinterest.com/pin/153192824796821047/>. [cit. 2024-12-22].

Obrázek 63. Comme des Garçons, 2017

Comme des Garçons: 2017. Online. In.: Dostupné z: <https://www.fashion-press.net/collections/gallery/26416/457214>. [cit. 2024-12-22].

Obrázek 64. Výroky Rei Kawakubo

BOLTON, Andrew. *Rei Kawakubo/Comme des Garçons: Art of the In-Between*. Metropolitan Museum of Art, 2017. ISBN 1588396207.

SEZNAM PŘÍLOH

Analýza Polka Dot 2001-2025 (skrácená verzia, úplná verzia dostupná na vyžiadanie u autorky práce)

Flash disk

PŘÍLOHA I: ANALÝZA POLKA DOT 2001-2025

YEAR	SEASON	TOTAL NUMBER OF DESIGNERS	NUMBER OF DESIGNERS USING POLKA DOT	TYPE	PERCENTAGE % (the highest numbers marked blue)
2001	SPRING	104	13	ready to wear	12,50%
2002	SPRING	102	11	ready to wear	10,78%
2003	SPRING	108	16	ready to wear	14,81%
2004	SPRING	118	23	ready to wear	19,49%
2005	SPRING	172	14	ready to wear	8,14%
2006	SPRING	155	12	ready to wear	7,74%
2007	SPRING	172	28	ready to wear	16,3%
2008	SPRING	214	20	ready to wear	9,3%
2009	SPRING	248	17	ready to wear	6,9%
2010	SPRING	268	31	ready to wear	11,6%
2011	SPRING	309	33	ready to wear	10,7%
2012	SPRING	349	26	ready to wear	7,4%
2013	SPRING	418	40	ready to wear	9,6%
2014	SPRING	409	34	ready to wear	8,3%
2015	SPRING	460	41	ready to wear	8,9%
2016	SPRING	550	60	ready to wear	10,9%
2017	SPRING	595	55	ready to wear	9,2%
2018	SPRING	569	71	ready to wear	12,48%
2019	SPRING	542	63	ready to wear	11,62%
2020	SPRING	502	64	ready to wear	12,7%
2021	SPRING	522	36	ready to wear	6,9%
2022	SPRING	410	34	ready to wear	8,29%
2023	SPRING	427	23	ready to wear	5,39%
2024	SPRING	449	33	ready to wear	7,3%
2025	SPRING	487	76	ready to wear	15,6%

Obrázek 91 Analýza¹⁴⁸

¹⁴⁸ Zdroj: vlastní archiv